

šibenski list

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

Cijena 20 dinara — Izdaje Novinsko-izdavačko poduzeće »Štampa« Šibenik — Direktor MARKO JURKOVIĆ — Mjesečna pretplata za SFRJ 100 dinara, za inozemstvo 200 dinara — Tekući račun: Komunalna banka Šibenik 435-11-1-8 * Telefon štamparije 22-28 i 29-53

Aktuelna pitanja našeg privrednog sistema

U očekivanju promjena

Neminovnost promjena u privrednom sistemu već je dosta dugo prisutna u mnogim našim diskusijama vođenim na svim nivoima: od radnih kolektiva do saveznih foruma. Posljednjih dana aprila, međutim, svijet su ugledala dva dokumenta, koja, po svemu sudeći, prave odlučan preokret. Oni tu neminovnost prevode iz faze konstatacija u fazu akcija, koje će morati veoma brzo da uslijede.

Dugi Prednaert rezolucije dva skupštinska doma, prije nego što je definitivno usvojen već obavezuje na pristupanje obimnom poslu: ispitivanja neuralgičnih tačaka u sistemu, donošenja povoljnijih instrumenata, kirurške intervencije u domenu cijena i uopće sinhroniziranog rada da se prelaz, na u suštini nove uslove privredivanja, obavi pod što povoljnijim mogućnostima za privredu.

Neuobičajeno kratka i nedvosmislena Rezolucija Petog kongresa Saveza sindikata Jugoslavije ide korak dalje u preciziranju zahtjeva: promjene bi se morale obaviti prije nego što se pristupi usvajanju ekonomske politike za narednih sedam godina, dakle — odmah. I, kao upozorenje na moguća kolebanja ili odugovlačenja, u njoj stoje i ove veoma obavezujuće riječi: »Nesprovođenje u život prihvaćenih stavova nanijelo bi krupne štete socijalističkom razvitku našeg društva.«

modernizaciju onoga što je već podignuto, i da radne organizacije, odnosno sami proizvođači, mogu uspješnije trošiti sredstva za proširenu reprodukciju, od upravnih i administrativnih organa federacije ili republika. I ne treba kriti: mada načelno protiv ovih postavki nema niko ništa, u praktičnom shvaćanju njihove primjene primjetna je veoma snažna i žilava tendencija hoda naviknutim stazama »čuvanja« ključeva od kase« što dalje od privrede i njenih činilaca.

Prvi koraci, dakle, moraju uslijediti u smirivanju investicione potrošnje i u odlučnom zaustavljanju njenog toka ka sve novim i novim fabrikama i objektima. To je, međutim, moguće učiniti samo ako se istovremeno ukinu, društveni investicioni fondovi i u republikama, kotarima i općinama i sredstva daju radnim organizacijama, da ih ona posredstvom banaka, ulažu u intenzivniju proizvodnju i korištenje podignutih fabrika, ne u jednoj, nego u dvije i tri smjene.

Dalje promjene zahvatile bi, zatim, sadašnje veoma neujednačene uslove privredivanja, u čijoj je srži dosada neulovljivi fenomen različitih cijena, od zamrznutih, preko plafoniranih i kontroliranih, do potpuno slobodnih. I kada su finalni proizvodi pod cijinama koje se ne mijenjaju desetak godina, a reprodukcioni materijal se prodaje po zakonima ponude i potražnje, nije teško shvatiti kakve se deformacije javljaju u sticanju dohotka. I koliko jedni mogu da utiču na druge, ne boljim radom i uspješnijim poslovanjem, nego blagodatima zadržanih administrativnih barijera za jedne, i širokih ruku za druge.

Na ovo se nadovezuju i izmjene u raspodjeli nacionalnog dohotka, do kojih mora doći ukoliko se dosljedno pristupi predviđenim promjenama u sistemu. Smanjena investiciona potrošnja treba da dovede do povećane lične potrošnje, u prvom redu, a zatim i do većih ulaganja u općedruštveni standard. Radne organizacije će, u uslovima kada raspolažu većim sredstvima (a to će biti ako se ukinu doprinosi iz dohotka i doprinosi društvenim investicionim fondovima i usklade cijene) moći i da dosljednije primjenjuju raspodjelu prema radu. To znači da će stvarno biti u stanju da podstiču veću pro-

duktivnost i obezbjeđuju primanja radnicima bez ikakvih ograničenja, prema tome kakav oni doprinos daju poslovnim uspjesima svog kolektiva. Osim toga, čitave privredne grane i grupacije, koje su sada bez fondova, drukčijim djelovanjem instrumenata i cijena, pojačat će znatno svoje fondove, a to znači i mogućnost da ulažu sredstva u izgradnju stanova, odmarališta, jeftinu ishranu, dječje ustanove, kulturne institucije itd.

Povećanje kupovne moći i veća potrošnja namijenjena standardu uticat će blagotvorno na privredu. To će tražiti od nje sve bolji kvalitet i raznovrsnost proizvoda, otvorit će joj mogućnosti za proizvodnju u velikim serijama, čime se stvaraju uslovi i za niže, popularnije cijene, tako da se krug međusobnog uticaja tako zatvara.

Zbog svega toga neće se pogriješiti ako se kaže da ustvari ulazimo u značajnu i prelomnu etapu našeg razvoja, u kojoj se očekuje dalje proširenje samoupravnosti na načelima našeg Ustava, praćeno sve boljim uslovima života i rada naših radnih ljudi. M. M.

Netom je, makar ne još i za transportna vozila, otvorena cesta od Grebašnice oko Jelinjaka prema Splitu, već je ovih dana došlo do pojačanog pritiska vozila na splavi u Docu. Razlog su tome, naravno, i prvomajski praznici, ali može se o-

čekivati da će ovaj pritisak i dalje rasti.

U prošlu nedjelju, 3. maja, pred splavima je nastao pravi metež vozila, izletnika i putnika, tako da je i saobraćajna milicija jedva uspjela razmrsiti taj čvor. Uslijed toga, neki su autobusi kasnili više od jednog sata.

Prevozile su samo dvije velike splavi i jedna mala, dok treća nije radila, jer je vjerovatno bila u kvaru.

Bit će zato potrebno, ikao nije puna sezona, da se bar nedjeljom osiguraju tri velike splavi, kako bi se otklonili ovi za-
 J. C.

Teme o kojima se govori

Standard postaviti u temelje naše ekonomske politike

Logično je očekivati bolju produktivnost i veće lične dohotke naših radnih ljudi

»U određenom periodu našeg razvoja ne bismo mogli brzo napredovati da se nismo mnogo čega lišavali... ali ako i dalje želimo da napredujemo, onda moramo smjeliše da mijenjamo dosadašnje odnose. Ukratko, ono što se ranije moralo, sada se više ne smije!« — Ovo nije samo jedna od osnovnih misli u referatu druga Svetozara Vukmanovića, podnesenom na V kongresu Saveza sindikata Jugoslavije, već i glavni moto svih razgovora koji su ovih dana počeli u najvišim društvenim forumima i brzo se prenijeli u radne kolektive i komune.

Hoćemo li to što se želi? To ne treba pogotovo pitati ono polovinu od ukupnog broja zaposlenih Jugoslavena koji imaju lični dohodak do 25.000 dinara ili nešto malo više i čiji su porodični budžeti tako osjetljivi na promjene cijena. Zapravo, porast cijena, koji je bio najbrži baš kod proizvoda za podmirivanje svakodnevnih životnih potreba, bio je taj faktor koji je djelovao da se realna potrošnja ovog dijela radnih ljudi bitnije ne povećava. Jer, istini

ređenjem s drugim ekonomskim kategorijama koje su u tijesnoj vezi sa ličnom potrošnjom.

Prvo, kako se povećavao nacionalni dohodak? Odmah treba istaći: brže od realne lične potrošnje, jer je za sedam proteklih godina porastao (opet samo u društvenom sektoru) za 162 odsto. I drugo, produktivnost rada je, prema prosječnoj godišnjoj stopi, zastojala nešto za porastom stvarne potrošnje. Ali, kada se posmatraju samo posljednje četiri godine, može se vidjeti obrnuta slika — produktivnost je krenula ispred jer je za to vrijeme ukupno povećana za 22 odsto, dok je realna lična potrošnja zabilježila porast od samo 12 odsto. Sve ovo je dovoljno, po mišljenju mnogih, da se izvuče zaključak kako je raskorak između kretanja nacionalnog dohotka i produktivnosti rada, s jedne, i realne lične potrošnje, s druge strane, destimulativno djelovao na privredivanje.

U prilog odvajanja većeg dijela nacionalnog dohotka na ličnu potrošnju govore, osim ovog koji je već iznesen, i mnogi drugi argumenti koji se potežu u sadašnjim diskusijama. Navest ćemo samo jedan od njih: kretanje investicija.

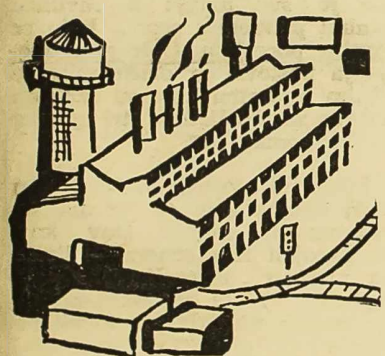
Investicije su stalno prevazilazile naše stvarne mogućnosti, izazivajući poseban pritisak na tržištu. Prije nešto više od jedne decenije na njih je trošena gotovo trećina ukupnih sredstava (računajući tu i ona dođana iz inostranstva) kojima je naše društvo raspolagalo. Ništa manje za te svrhe nije ni danas namijenjeno.

Baš sa gledišta dosadašnjih investicija traži se i glavni odgovor na pitanje, koje je svakako složenije od onog postavljenog u početku, a to je: možemo li da ostvarimo ono što svi hoćemo?

Niko valjda ne zamišlja da se to može ostvariti preko noći, ali je sigurno da u aktiviranju dosad uloženi sredstva u privredu leže, u krajnjoj liniji, bogati izvori za poboljšanje standarda. Uvođenje više radnih smjena, uz najneophodnija ulaganja radi usavršavanja tehnološkog procesa, vodi ka boljem korišćenju kapaciteta i radne snage.

Dakle, ako se mašine, koje već postoje u poduzećima, duže okreću i bolje koriste i ako sa sela ljudi ne budu toliko prelaziti u fabrike (pod uslovom da se i pvljoprivrednicima priušte bolje mogućnosti da više proizvode, a time i više zarade), logično je očekivati bolju produktivnost i veće lične dohotke.

Stavljajući standard u temelje ekonomske politike, osnovne preduoslove za ove krupne promjene pružit će zajednica preraspodjelom nacionalnog dohotka u korist standarda i preraspodjelom sredstava za investicije iz društvenih fondova u poduzeća. A ostalo sve zavisi od toga koliko će radni kolektivi ekonomičnije privredivati i kako će postaviti unutrašnji sistem nagrađivanja prema radu.
 Lj. Đ.

Sta, dakle, možemo narednih dana i mjeseci očekivati? Najkraće rečeno da prihvaćena načela i konstatacije nađu mjesta u novim zakonima i odlukama, preko kojih će stupiti u život. Njima će se morati obaviti nekoliko značajnih promjena u našem privrednom životu i sistemu, s osnovom na odlučnu preorijentaciju za stvaranje uslova brzog porasta standarda radnih ljudi. Ili, provođenje onoga što je predsjednik Tito ovih dana popularno nazvao napuštanjem politike »stezanja kaiša« u čijoj su osnovi ležale sve nove i nove investicije.

To, međutim, nije ni malo jednostavno učiniti, jer valja izmijeniti shvaćanja o dva veoma osjetljiva pitanja našeg razvoja: da se brzi tempo uspona naše ekonomike može postići i daleko manjim investicijama, ali s akcentom na usavršavanje i

BROJNE PRVOMAJSKE SVEČANOSTI

Brojnim svečanim manifestacijama proslavio je narod Šibenika 1. maja — praznik rada. Proslava je započela svečanim sastancima u radnim kolektivima, ustanovama i školama. Tom prilikom program je bio ispunjen kulturno - zabavnim i sportskim priredbama. Uoči 1. maja u Narodnom kazalištu održana je akademija, kojoj su prisustvovali predstavnici radnih kolektiva, Sindikata i drugih društveno-političkih organizacija, te javni i kulturni radnici grada. Na akademiji je dramski ansambl šibenskog kazališta izveo na scenu premijernu predstavu »Tmine« makedonskog pisca Kole Čašule.

ve glavna svečanost održana je na kupalištu Jadrija, gdje je nastupio ansambl Centra za kulturno - umjetnički odgoj mladih i zabavni orkestar. U sportskom dijelu programa sudjelovali su ekipe Garnizona JNA i najbolje sekcije Radničke sportske djelatnosti, koja je ujedno obilježila 10 - godišnjicu svog djelovanja na ovom području. Na raznim priredbama učestvovali su članovi Lutkarske scene, zatim zabavni orkestri, šibenska narodna glazba, te glazba Garnizona JNA.

Prvomajске praznike mnogi su koristili za izlete u bližu i dalju okolicu Šibenika. Članovi radnih kolektiva Šibenika organizirali su izlete u Zadar, Split,

Biograd, slapove Krke, Pirovac i Vodice.

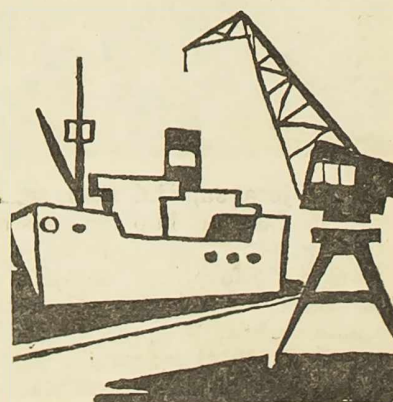
Na proputovanju kroz Šibenik prošlo je više desetaka autobusa prepunih ljudi iz raznih dijelova Dalmacije i Hrvatskog primorja.

Uoči Prvog maja u Šibeniku su otvorena dva objekta: Internat za majke dojilje i Antituberkulozni dispanzer. U ove moderno opremljene institucije, koje će djelovati u okviru Medicinskog centra, investirano je više od 60 milijuna dinara. Tim povodom je u sindikalnoj dvorani Medicinskog centra održana skromna svečanost, kojoj su prisustvovali brojni zdravstveni radnici, predstavnici Šibenske općine i Sindikata.

za volju, posljednje dvije godine učinjeno je dosta (mada ne dovoljno) na povećanje ličnih dohodaka ove kategorije zaposlenih. Dovoljno je navesti podatak da je krajem 1962. godine bilo dvije trećine zaposlenih sa ličnim dohocima do 25 hiljada dinara. Međutim, povećanje dohotka služilo je u ovom slučaju uglavnom za pokrivanje porasta troškova života.

Kad je već riječ o realnoj ličnoj potrošnji, o stvarnoj kupovnoj moći svih radnika i službenika, trebalo bi istaći da je ona stalno rasla posljednjih sedam godina (osim 1962. kada je zabilježen pad), a to je period koji se pred donošenjem sedmogodišnjeg plana posebno analizira. Za ovo vrijeme ukupno je realna lična potrošnja u društvenom sektoru povećana za 118 odsto. Da li je to mnogo, malo ili baš koliko treba? To se može posrednim putem ocijeniti, upo-

Godišnja konferencija Saveza omladine Ekonomske škole u Drnišu

Jedini omladinski aktiv koji je našao pravi sadržaj rada

Prošlog četvrtka je u Drnišu održana Peta godišnja konferencija Saveza omladine Ekonomske škole. Osnovna tema ovog radnog skupa bila je angažiranje omladinske organizacije u podizanju kvaliteta učenja i odnosa prema radu. Referat je podnio Josip Lilić.

Konferenciji je osim učenika i nastavnika Ekonomske škole prisustvovala Noema Žuvela, član Sekretarijata Kotarskog komiteta SO Splita, Riste Mrden, predsjednik i Damir Ledenko, sekretar Općinskog komiteta SO te omladinski rukovodioci ostalih škola drugog stupnja u Drnišu.

Ton cijeloj konferenciji dao je referat »Angažiranost Saveza omladine u podizanju kvali-

teta učenja, uspjeha i odnosa prema radu.« Velik broj negativnih ocjena već poslije prvog kvartala potakao je Školski komitet da se zabrine nad neuspjehom i on se založio svim svojim raspoloživim snagama da se stanje popravi. Trebalo je iznaći uzroke neuspjehu i pomoći onima kojima je pomoć potrebna i onima koji tu pomoć traže. Na čelo »spasilačke ekipe« postavljena je jed-

na od najboljih učenica škole Merica Zanetić. Učenici sa slabim ocjenama pozvani su na razgovor da bi im se ukazalo na njihove propuste i eventualne poteškoće. Od poteškoća, kao najveća se ispriječila dugo putovanje u selo bez električne rasvjete, ali je ipak kao glavni uzrok ostao nemar. Kružoci, u prvom redu iz matematike i knjigovodstva, pod vodstvom razrednih zajednica uspjeli su da broj negativnih ocjena smanje na minimum, a onim učenicima koji nisu dolazili na kružoke, omladinsko rukovodstvo izreklo je svoje kazne.

Diskusija o izvještaju i referatu bila je vrlo živa i u kojoj su se konfrontirala često i suprotna mišljenja što je samo pomoglo da se problemi svestrano sagledaju i donesu bolji zaključci i realniji plan rada za novu školsku godinu.

Konferencija je završila rad izborom novog komiteta od 11 članova.

Po jedinstvenoj općoj ocjeni svih učesnika ove konferencije može se zaključiti da su mladi u Ekonomskoj školi u Drnišu našli svoje mjesto, da rade i da se bore za svoje stavove. (c)

Sjednica Općinske skupštine u Drnišu

Smanjen porez i općinski prirez zanatskim radnjama

Općinsko vijeće i Vijeće radnih zajednica Općinske skupštine u Drnišu održali su prošle srijede XIV zajedničku sjednicu.

Među brojnim odlukama izdvojila se ona o smanjenju poreza i općinskog prireza uslužnim zanatskim radnjama u 1964. godini za 10, odnosno 20 posto; Odluka o naplaćivanju naknade za privredni ribolov u rasponu od 10 do 15 hiljada i pristojbe u visini od 3.000 dinara za sportski ribolov na rijeci Krki i Cikoli; Odlukom o uvođenju mjesnog samodoprinosu u selima Oklaj, Puljane i Čitluk svako domaćinstvo je dužno da na trasi prominskog vodovoda iskopa kanal dužine 32 metra, dubine 1,20 i širine 0,70 metara ili po svakom dužinskom metru da uplati iznos od 1.000 dinara.

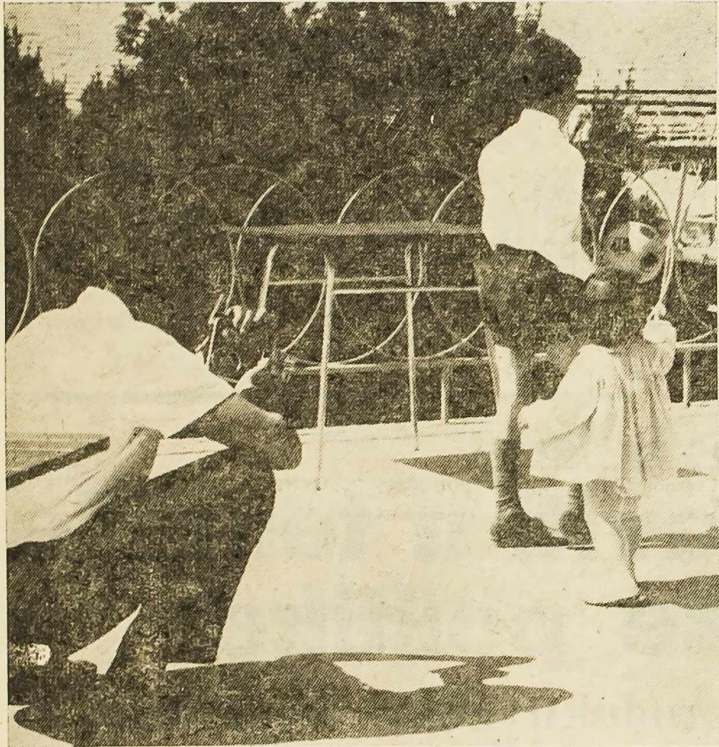
Na sjednici je doneseno rješenje o izboru Jovanke Šain, pomoćnika upravitelja Doma zdravlja u Drnišu za predsjednika Savjeta Zavoda za zapo-

šljavanje radnika; rješenje o imenovanju članova Komisije za ocjenjivanje zahtjeva o razrješenju upravitelja Veterinarske stanice u Drnišu, s tim da isti članovi sačinjavaju i Komisiju za provođenje natječaja o postavljenju novog upravitelja. Donesena su rješenja o odobrenju zajmova i davanju garancija nekim privrednim organizacijama i ustanovama. Donesen je zaključak da se od Kotarske skupštine Split iz Fonda za nerazvijene krajeve zatraže finansijska sredstva za dalekovod 10 kw Drniš-Koprno, izgradnju vodoopskrbnih objekata i gradnju i nabavu opreme Zdravstvene stanice u Unešiću.

Skupština je završila rad donošenjem Programa mjera za provođenje zdravstvene zaštite u 1964. godini. (c)

Uz prvomajske praznike

Naši ljudi na odmoru

Nizom priredbi i manifestacija završili smo službeni dio proslave međunarodnog praznika rada Prvog maja. Radne zadatke, mnoge povezane s ovim datumom završili smo s uspjehom. Nakon toga, naši su ljudi pošli na odmor. Ova reportaža govori o tome, kako su oni provodili svoje intimne trenutke izvan gradske buke, izvan tvornica i radnih mjesta. Na našem putu po izletištim šibenske okolice susretali smo radost, veselje, pjesmu mnogih kolektiva, koji su se i ovdje našli na okupu.

Ova porodična idila na grebenima primoštenske plaže, predstavlja one, koji su mir tražili malo dalje od onih mjesta, na kojima se skupljalo više ljudi. Oni, istina, nisu bili pripremljeni za kupanje, jer nisu vjerovali da bi vrijeme moglo biti tako lijepo, a more gotovo ugodno, ali im to nije smetalo da im odmor bude prijatan. Ovdje se mnogo ne priča i ne komentira. Bit će još mnogo, sitnih, ugodnih utisaka o kojima će moći kazati nešto više, tek kad dođu svojim kućama.

Danas ne trebamo više razmišljati o tome, gdje da odemo na izlet, kako i čime. Koje li samo razlike u odnosu na stanje od prije nekoliko godina. Imamo nove objekte, restorane, kampove, motele, mnogo više vozila, imamo i magistralu, koja je upravo otvorena prema Splitu i kojom su ovih dana kretale kolone vozila.

Mogli smo, ipak primjetiti da naši sugrađani nisu iskoristili sve mogućnosti za odmor ovih dana, makar možda i kratkotrajan. Razlog je, vjerojatno, i nepoznavanje našeg turističkog područja, kojeg sada s pravom možemo nazvati rivijerom.

Tekst i snimci: J. Čelar

Povoljnija klima u zanatstvu

Pravilnika politika prema samostalnom zanatstvu, koja je sredinom prošle godine dobila svoju punu potvrdu u nastojanjima da se razne pogrešne mjere i stavovi otklone kao i novi zakon u ovoj godini doprinijelo je da se i u komunama prema zanatlijama promijeni stav. Sada je sve manje nepravilnog gledanja na zanatstvo kao samostalnu privrednu granu, koje se uglavnom manifestiralo u povećanim poreskim i drugim obavezama, onemogućavanju obavljanja poslova na društvenim objektima i u drugim nestimulativnim mjerama koje su ozbiljno ugrozile zanatstvo. Zbog takvog stava za posljednje tri godine objavilo je zanatske radnje oko 13.500 zanatlija.

Smanjenje poreskih obaveza kao i druge mjere koje su poduzete tokom prošle godine pozitivno su uticale da se stanje u pogledu odjavljivanja samostalnih zanatskih radnji smiri. Uporedo sa sređivanjem stanja nastojalo se da samostalne zanatlije, koje su tokom 1962. godine, odjavili svoje radnje obnove svoj rad. Međutim, u ovom pogledu nisu postignuti zapaženiji rezultati, ali pozitivno je to što se sve veći broj zanatlija vraća svome poslu. Od ukupno 7.000 radnji koje su odjavljene 1962., obnovilo je rad oko hiljadu zanatlija.

Što još priličan broj zanatlija nije obnovio registraciju svoje radnje razlog je što se jedan veći broj uključio u društveni sektor privrede; što je odjavila radnje povlačila i gubljenje lokala i što je novo prijavljivanje zanatske radnje vezano sa troškovima koji nisu neznatni.

Na stanje i razvoj samostalnog zanatstva od velikog uticaja je i poreska politika s odgovarajućim instrumentima koja se primjenjuje od strane poreskih organa putem utvrđivanja poreza na dohodak, općinskog prireza i drugih obaveza zanatlija iz njihovog ostvarenog dohotka. Međutim, baš ta poreska politika koja je vođena prema zanatstvu bila je glavni kamen spoticanja. Sada se, međutim, stanje mnogo ispravilo, naročito poslije smanjenja poreskih stopa i njihove primjene u praksi.

Mjere koje su provedene u pogledu smanjenja poreza pozitivno su se odrazile tako da je najveći broj općina smanjio poreske obaveze zanatlija od 30 do 33%.

Također je došlo i do smanjenja prireza tako da je prosječni prirez po jednom poreskom obvezniku za zanatlije, kojima se razrez poreza na dohodak vrši unazad, manji za 21 odsto, a kod paušalista za 10 odsto.

Pojedine općinske skupštine s pažnjom su razmatrale zanatstvo na svojoj teritoriji i poduzeli mjere da se ono obnovi. Poreska politika je radikalno izmijenjena.

Međutim, postoji još izvjestan broj općina gdje se prema zanatstvu nije zauzeo stav koji je usvojen kao generalna linija za njegovo ozdravljenje. Ima primjera da se poreske osnovice povećavaju, da se lokali ne dodjeljuju privatnim zanatlijama i sl. Sigurno da takav stav može samo da nanese štete ovoj privrednoj grani kojoj se pridaje veliki značaj za dalji napredak privrede. J. P.

SASTANAK AKTIVISTA SK U DRNIŠU POSVEĆEN MATERIJALIMA VI PLENUMA CK SKJ

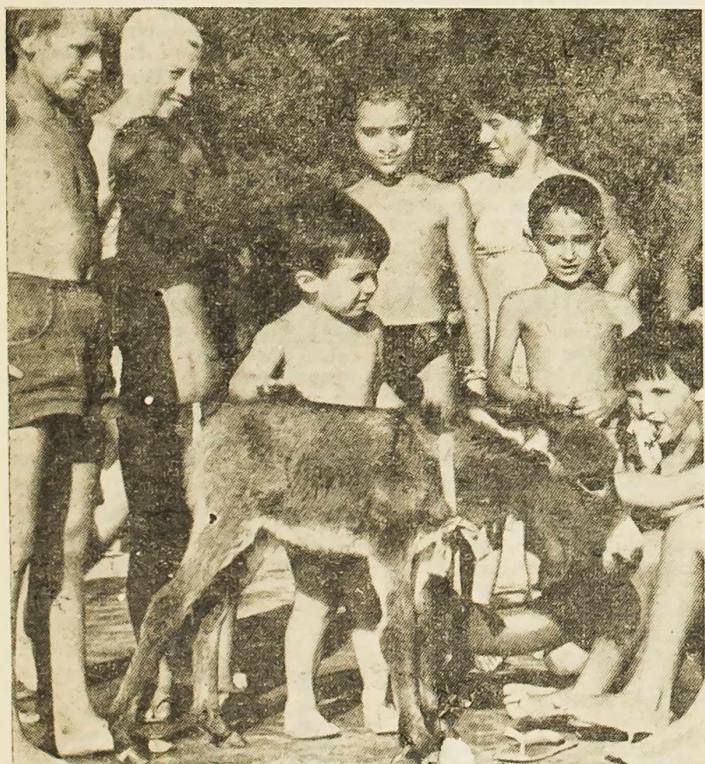
Aktiv predavača Općinskog komiteta SKH u Drnišu održao je prošlog utorka sastanak koji je bio posvećen diskusiji i pričuvavanju materijala sa VI plenuma CK SKJ, u prvom redu referata Veljka Vlahovića »Aktuelni idejni problemi i uloga Saveza komunista Jugoslavije«.

Sastanku je prisustvovali i Marin Vukman, član Sekretarijata Kotarskog komiteta SKH Splita, koji je u uvodnoj riječi ukazao na nova shvaćanja rukovodeće uloge komunista kada je radni čovjek stavljen u centar pažnje svih zbivanja u društvu.

U DRNIŠU ORGANIZIRAN TEČAJ ZA VOZACE

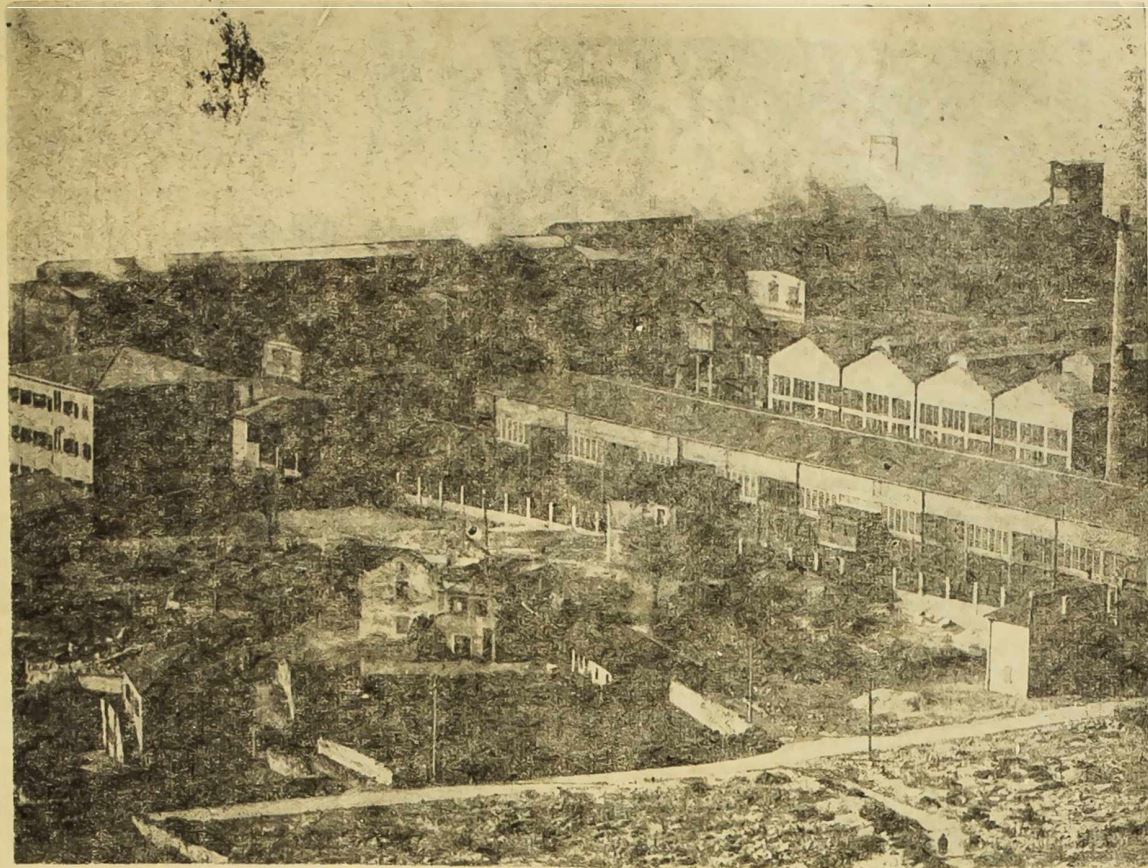
Auto - moto društvo u Drnišu organiziralo je tečaj za amatere vozače automobila i motor-kotača. Za tečaj vlada veliki interes i broji 32 polaznika, među njima i dvije drugarice. Rukovodilac je inž. Milivoj Tatomir, a pored njega su predavači praktičnih predmeta iskusni visokokvalificirani vozači Dražan Lapić i Miše Samardžić.

Organizatori tečaja su kao obavezni predmet uveli i osnovna znanja iz prve pomoći. (c)

Djeca su, čini nam se, najsretnija. Pogledajte samo ove mališane u kupaćim kostimima. More za njih još nije dovoljno toplo. No, zato su se oni i te kako snašli: iz jedne šumice doslovno su donijeli jednog magarčića, vezali mu crvenu vrpču oko vrata i okružili ga sa svih strana. Među njima, najviše je »pravac« imao, izgleda, onaj najmlađi i najmanji. Poslušni magarčić bio je kasnije nagrađen svim mogućim vrstama hrane, od slatkiša do salate.

Tvornica elektroda i ferolegura

Društvena prehrana u radnim organizacijama

Stagniraju topli obroci

Tako dugo dok ne investiramo sredstva u kapacitete za industrijsko pripremanje hrane, društvena prehrana i topli obroci u kolektivima, ostat će na sadašnjem nivou koji — ne zadovoljava. Zašto?

U restoranima društvene prehrane ima prigovora na kvalitet, kvantitet i kaloričnu vrijednost hrane. Na cijene manje, jer restorani uglavnom primaju — dotacije. Međutim, potrebno je reći: hrana se ne priprema racionalno i to poskupljuje ionako skupe prehrambene proizvode. Kako stvari izmijeniti? Šta poduzeti da se poveća broj radničkih — službeničkih restorana?

Republičko vijeće Saveza sindikata u suradnji s Republičkim sekretarijatom za robni promet izučava problematiku društvene prehrane. Prema prikupljenim podacima prije četiri godine u SR Hrvatskoj bilo je 153 restorana sa 12.307 sjedala, a početkom ove godine 169 sa 16.269 sjedala.

Kad se kapaciteti restorana uporede s brojem ukupno zaposlenih, a među njima je velik broj onih koji bi uzimali jedan ili dva obroka, očigledno je da stanje djelomično zadovoljava. Evo rezultata jedne ankete na temu društvene prehrane u radnim organizacijama.

Kad se htjelo utvrditi tko sve namjerava uzimati ili već uzima topli obrok u kolektivu, odgovori su se potražili u 105 radnih organizacija koje imaju restorane društvene prehrane. Anketu je pokazala da se u restoranima hrani svega 55,8 posto u-

poslenih! Malo. Ali, anketa je pokazala i to da su radne organizacije samo u devet mjeseci morale za normalno funkcioniranje restorana društvene prehrane izdvojiti 344 milijuna dinara. Sredstva su uglavnom uzeta iz fondova zajedničke potrošnje.

Podaci pokazuju da broj restorana i proizvedenih obroka — stagnira. Jedni smatraju da

je krivnja na kvaliteti, a drugi — na cijenama. Podaci pokazuju da su cijene različite, za svaki obrok kreću se od šest do petnaest hiljada dinara mjesečno. Slične su razlike i u cijenama toplih obroka — »galeba« koje uzima veći postotak uposlenih. Cijene toplim obrocima kreću se od 780 do 3964 dinara mjesečno, odnosno od 300 do 114 dinara po obroku.

Treba li prigovarati cijenama? Cini se da ne, ali valja reći da bi cijene bile znatno niže da je drugačiji sistem pripremanja hrane.

Proslava 1. maja u Kninu

U Kninu i na području općine svečano je proslavljen Praznik rada. U pretprazničko veče bedemi kninske tvrđave bili su iluminirani mnogobrojnim lampionima, a na njezinoj dominirajućoj koti crvenim svjetlećim slovima ispisano je ime Tita. Ulicama grada profilirala je pod zastavama i s bakljama prvomajska povorka omladine, članova radnih kolektiva i pripadnika JNA.

U čast proslave Prvog maja predati su na korišćenje novi objekti, dizel-depo i upravno-

stambena zgrada »Žitoprerađivač«. Održane su zabavne i sportske priredbe i organizirani izleti građana i članova radnih kolektiva u kninsku okolicu. Prigodna svečanost održana je u hidrocentrali Manojlovac gdje je za uspješan 10-godišnji rad nagrađeno ručnim satovima i diplomama 20 radnika poduzeća Hidroelektrane na Krki i Zrmanji.

U Kninu je organizirana akcija izviđača općine. Na prostoru kod osnovne škole podignut je izviđački logor u kome su se okupili članovi odreda »Boško Žunić«, kluba Brđana »Velebit« iz Knina, odreda »Mlada Bukovica« iz Kistanja, te izviđači iz Bosanske Krupe i Benkovca. Za vrijeme trodnevne akcije izviđača održana je logorska vatra, prikazane su izviđačke vještine i aktivnosti. Održana su i sportska natjecanja. (m)

PRIPREME ZA DOČEK GLAVNE STAFETE MLADOSTI

U Kninu se vrše pripreme za doček Stafete mladosti koja stiže na područje općine Knin 10. maja iz pravca Sinj-Vrlika. Istog dana stiće će i kotarska štafeta iz pravca Drniša i općinska štafeta koje će se spojiti s glavnom. Istoga dana Štafeta mladosti svečano ispraćena iz Knina nastavit će put, preko Golubića za Strmičicu, gdje će je preuzeti omladina Bosne i Hercegovine. U Kninu i Strmičici bit će održani mitinzi.

M. Kurilov

Samoupravljanje u radnim kolektivima

RADNE JEDINICE

U daljnjem proširivanju oblika radničkog samoupravljanja, gdje ustav predviđa još šire neposredno učestvovanje svih radnika u odlučivanju, centralno mjesto pripasti će ekonomskom i društvenom djelovanju radnih jedinica. Njihovu fizionomiju uglavnom određuju same radne organizacije, ali i mjere decentralizacije u pogledu raspolaganja sredstvima. U prirodi (što se predviđa smanjenjem raznih doprinosa), učvrstit će njihov materijalni položaj. Kod radnih ljudi jedinica, kao i općenito u sistemu nagrađivanja prema radu, od osobitog je značaja utvrditi mjerila raspodjele. Što je ta raspodjela više centralizirana, tj. kada nagrada pojedinca uglavnom ili jedino ovisi o uspjehu cijelog poduzeća, onda se to načelo manje približuje faktičnom stanju. Mjesto svakog pojedinog radnika, njegova ovlaštenja i zadaci, teže se mogu odrediti u široj nego u manjoj zajednici. Znači, što je propis, koji predviđa ekonomski i društveni položaj pojedinca apstraktniji, on je neodređeniji i u praksi teže provodiv. Te činjenice su uvjetovale, da se pride brzom organiziranju djelovanja radnih jedinica, osnovnih oblika direktnog odlučivanja, gdje se proizvođač najviše približava upravljaču, pa prema tome na tom mjestu može najviše utjecati na vlastiti položaj.

U kolikoj mjeri je radnik dorastao da upravlja, u tolikoj mjeri će se manifestirati njegova sposobnost i rezultati rada. On će više nego ranije sam sebi biti tehnička kontrola kvaliteta proizvoda ili usluga, pratilac izvršenja plana, interesent za plasman svojih produkata i ispitivač tržišta. Prema tome ako bismo išli terminološki i suštinski odrediti status radnika u radnoj jedinici, onda bi oznaka samo »proizvođač« ili samo »upravljač« bila nedovoljna. On je u stvari i jedno i drugo. U kolikoj mjeri će zbor radne jedinice pravilno izvršiti raspodjelu dohotka na svakog pojedinog člana, predstavlja zasebno pitanje. Mi sa sigurnošću možemo tvrditi, da će odstupanje od principa raspodjele prema radu ovdje biti daleko manje. To zasebno pitanje predstavlja bi realna analitička procjena radnih mjesta. Njega je istaklo iskustvo i proučavanje ovog problema na konkretnim situacijama. Ponekad zapazimo slučajeve, da na jednom mjestu u nekoj radnoj organizaciji, radnik ima dva puta viši osobni dohodak, negov kolega na istom radnom mjestu i sa istom kvalifikacijom u drugoj radnoj organizaciji. Istina, tu razliku može uvjetovati viša produktivnost rada, različiti uvjeti privredivanja, dobro organizirani odnosi itd., ali kada se radi o tako osjetljivim razlikama, onda je tu neminovno prisutna i subjektivna analitička procjena radnog mjesta.

U društvenim službama (prosvjeti, zdravstvu, upravi i socijalnim ustanovama) raspodjela prema radu i formiranje radnih jedinica ide sporije. Ta nesigurnosti i malodušnost kod nekih se pojavljuje uslijed straha od promjena. Čini nam se da se to zapaža uglavnom kod onih, koji će trebati više davati od sebe, da bi dobili od društva onoliko, koliko im je ranije bilo »zagaranirano«. To protivljenje se objašnjava time kako se raspodjela prema radu ne može provoditi u djelatnostima, gdje su sredstva globalno planirana. Ta sredstva su predviđena u početnim osnovama, a isto tako su osigurana za normalno prebacivanje optimalnih granica uspjeha. Ne osnovano je inzistiranje da onaj tzv. »varijabilni« dio mora biti neograničen. Ukoliko se neke norme mogu neograničeno prebacivati, onda to više nisu norme, već namještaljke za umjetni uspjeh.

Smatrali smo da je trebalo početi od ovog uvoda, da bismo došli do samoupravnih obilježja radne jedinice. Njihov organizacioni izgled uvjetuju ti materijalni faktori.

Za naše razmatranje bit će interesantno nedavno savjetovanje o izradi statuta u radnim organizacijama obojene metalurgije, gdje su se analizirali TEF - Sibenik i Tvornice olovnih i aluminijskih proizvoda - Zagreb. Savjetovanje je održano u Sibeniku. Pored predstavnika navedenih poduzeća, ovom skupu prisustvovali su Leon Geršković, predsjednik Organizaciono-političkog odbora Sabora, Ante Roje, predsjednik Odbora za unutrašnju politiku Sabora, zatim predstavnik Privredne komore SR Hrvatske, predsjednik Društva pravnika u privredi Sibenik, predsjednik Društva ekonomista Sibenik, predsjednik Općinskog sindikalnog vijeća i još neki uzvanici. Cijela diskusija bila je determinirana organizacijom i djelovanjem radnih jedinica, jer u stvari one određuju sve ostale kategorije, koje treba da nađu mjesto u statutu. Osnovni zaključak na savjetovanju bio je: u radnim jedinicama treba se izboriti za raspodjelu na nivou dohotka.

Mnoge radne organizacije izgrađuju ovakav profil osnovnih jedinica, ali ih za sada ima malo, koje u radnim jedinicama vrše raspodjelu dohotka. Neki materijali i zaključci s ovog savjetovanja poslužiti će za formuliranje preporuke Sabora za izradu statuta radnih organizacija.

Kod određivanja pojma ove institucije još se ponekad misli, a i upotrebljava stari izraz — ekonomska jedinica. Ovaj termin više ne spominje Ustav, ni ostali propisi koji su izašli poslije njega. Ekonomske jedinice su i kvalitativno »niži« oblik od radnih jedinica. Prijašnje ekonomske jedinice su uglavnom naglašavale ekonomsko funkcioniranje, a manje elemente upravljanja. Ovome pojmu mnogo su se približile obračunske jedinice, koje u određenim situacijama mogu prerasti u radne jedinice. U njima se obračunava osobni dohodak, kojeg jedinica kao cjelina zaradi. Međutim, u ostalim pitanjima (donošenje plana, prijem i otpuštanje radnika, formiranje fondova itd.) obračunska jedinica nema nikakvih ingerencija. Daljnji oblik, koji bi organizaciono bio još niži, su radne grupe, koje sačinjava određen broj ljudi tijesno povezanih u procesu rada. Tako je moguće odrediti učinak radne grupe unutar radne jedinice, a u njoj i rad svakog pojedinca. Obračunska jedinica može imati više radnih grupa.

Za radne jedinice mogli bismo istaći neke elemente, koji bi trebali biti zastupljeni, da bi funkcioniranje samoupravljanja u njima bilo potpunije. Tu bi kao osnovno spadalo: cjeloviti tehnološki proces, određeni broj radnika, povezanih u procesu rada i istovjetnošću interesa, rad se može pratiti, kontrolirati i mjeriti, relativno samostalna upravljačka cjelina. Mišljenja smo da se organizaciona - samoupravni oblik bez nekog od ovih elemenata ne bi mogao nazvati radna jedinica u smislu intencija Ustava.

Radne jedinice kao politički oblik djelovanja radnih ljudi će uspješno uklanjati birokratske pojave i samovolju pojedinaca, jer će se položaj svakog pojedinog člana u njoj određivati kroz rad i na temelju ocjene cijelog zbora, a ne na temelju riječi osoba koje predstallaju određeni funkcionalni autoritet.

Za donošenje statuta radnih organizacija ostalo je malo vremena. Oni koji nisu vršili temeljitije analize strukture unutrašnjih odnosa u svojim organizacijama, ne bi trebali svoj osnovni akt donijeti na brzinu. To bi samo moglo donijeti određene poteškoće oko normalnog funkcioniranja poslovanja i samoupravljanja. Kao važan zadatak u tom poslu potrebno bi bilo pronaći efikasne metode djelovanja radnih jedinica. B. Kale

Vojnik - društveni radnik

Naš sugrađanin JOSIP RAMEŠA nalazi se na odsluženju vojnog roka u garnizonu Benkovac. Još prije odlaska u Armiju bio je aktivan radnik u organizaciji izviđača. Za plodan rad u toj organizaciji Savez izviđača Hrvatske dodijelio mu je i najviše zvanje — »Izviđač — partizan«.

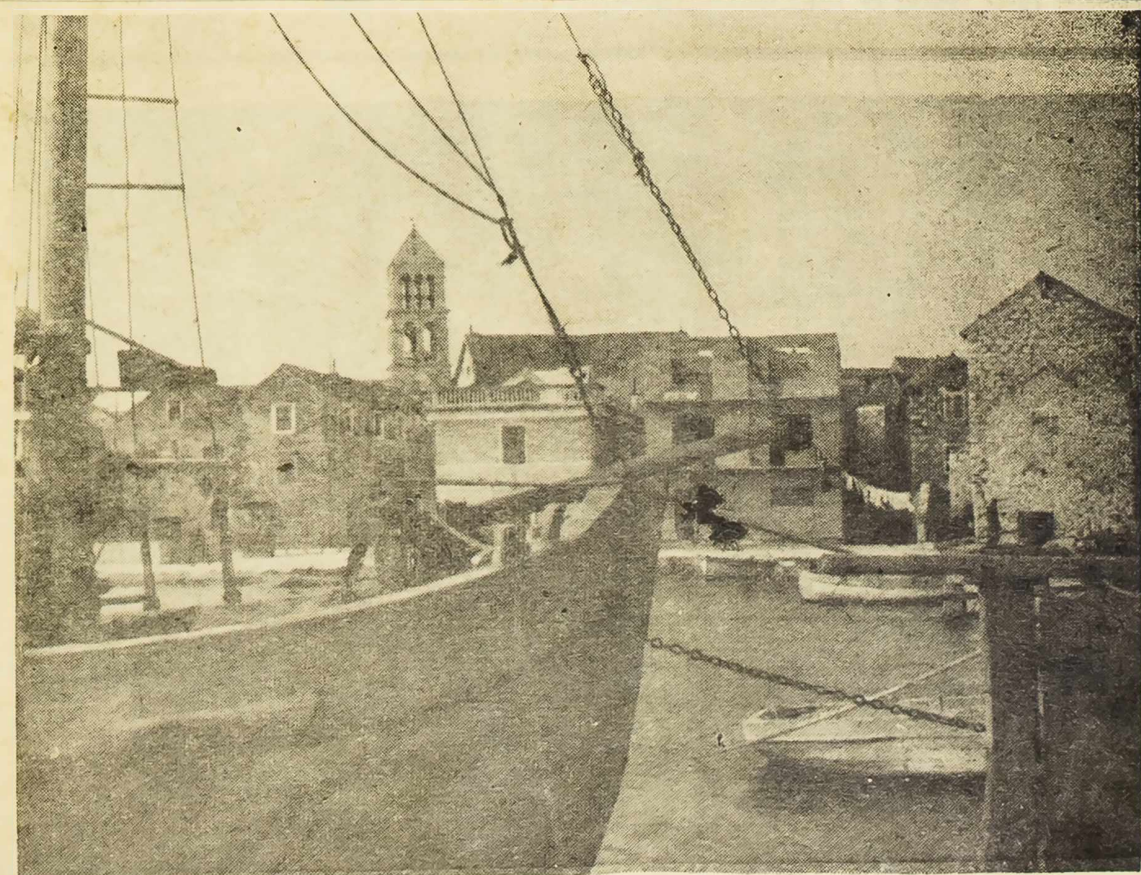
Po dolasku u Benkovac, videći da u mjestu nema ove specijalizirane organizacije, drug Rameša se prihvatio posla. Na njegovo traženje Savez izviđača Hrvatske odobrio mu je da u mjestu može formirati izviđačku organizaciju. Nije prošlo dugo i u Benkovcu je formirana samostalna četa izviđača i planinki »Petar Zečević«. Organizacija se brzo omasovila tako da danas broji preko stotinu članova. Drug Rameša je angažirao u radu ove organizacije i nekoliko mladih podoficira iz garnizona.

Prvi rezultati koji su postignuti u radu ove organizacije obećavaju mnogo. Tako je do sada organizirano više izleta, osim toga organiziran je desetodnevni tečaj za vođe vodova, održano je više od dvadesetak raznih sastanaka, osnovan je tamburaški orkestar, izviđači su naučili preko dvadeset raznih pjesama i slično. Nedavno je održana i smotra te čete. Sada

se drug Rameša bavi mišlju da formira veću jedinicu — odred izviđača. U tome će svakako uspjeti. Za sve te uspjehe drug Rameša je ovih dana dobio pohvalu od strane Saveza izviđača Hrvatske. Odao mu je priznanje i predsjednik Općinske skupštine u Benkovcu i omladinska organizacija. On je inače aktivan i u radu vojničkog kluba u svojoj jedinici. Uspješno suraduje i u listu »Čuvar Jadrana« kao i u »Narodnoj ar mijji«.

Tako je uz zalaganje jednog vojnika, a uz pomoć i razumijevanje njegovih starijehina, koji mu omogućavaju da u svoje slobodno vrijeme radi i na terenu, u malom mjestu formirana specijalizirana organizacija. Time je oživljen i rad omladinske organizacije.

Za prvomajske praznike drug Rameša je od strane svojih starijehina nagrađen sedmodnevnim odsustvom.

Motiv iz Vodica

Organizirati pokretne biblioteke za radne kolektive

Na prvi pogled, izgleda, dileme nema: radnici čitaju. To može da bude tačno, ali samo u slučaju kada se površno sagledavaju činjenice. Kao, na primjer, ova: u biblioteku Općinskog sindikalnog vijeća u Šibeniku upisano je 200 čitalaca — proizvođača, Medutim, usporedi li se taj broj s podatkom da u šibenskom industrijskom bazenu privredne više od 18 tisuća osoba, spomenuta brojka je uistinu više nego neznatna.

Danas se od proizvođača traži mnogo više nego što se tražilo jučer. Suvremeniji način proizvodnje, raspodjele, a da i ne naglašavamo ostvarenje izreke da proizvođač postaje u pravom smislu i upravljač, traži da radnik stekne znanja, koja će mu omogućiti da on uistinu postane svjesno vla-

stnik onoga što mu je društvo dodijelilo na uživanje, ali i na brigu. Eto, odatle je izvor nastojanja da radnik - proizvođač, koji je u isti mah i upravljač, stekne naobrazbu adekvatnu svom položaju. Do te naobrazbe on će doći jedino, čini nam se, putem knjige.

Zbog toga, vjerujemo, nije

na odmet reći nešto o radu biblioteka Općinskog sindikalnog vijeća u Šibeniku.

Biblioteka raspolaže relativno bogatim knjižnim fondom. Na policama se sada nalazi nom s područja lijepe književnom spudručja lijepe književnosti. U skladu s financijskim mogućnostima, biblioteka povremeno i povećava knjižni fond. Medutim, to se, iz objektivnih razloga, ne čini u onoj mjeri kako bi se očekivalo. Baš tu, eto, i može ležati jedan dio pitanja o kojemu kanimo ovdje govoriti. Riječ je, naime, o zainteresiranosti šibenskih privrednih organizacija da svojim radnim ljudima priušte lijepu knjigu.

Mora se kazati da je izostala briga radnih organizacija da njihovim članovima zavole knjigu. Podaci, a njih ima mnogo na takav zaključak nedvojbeno upućuju. Nećemo reći da odgovorni faktori nisu svjesni što sve radnik može čitanjem dobiti, ali je po svoj prilici istina i to da se tome pitanju nije ozbiljnije prilazilo. Na više mjesta — nikako. Sredstva što se odvajaju za nabavku knjižnog fonda su zaista minimalna.

U nekim radnim kolektivima, istina, postoje biblioteke. Broj knjiga, međutim, nije velik, ponekad je nestručno nabavljen, a uza sve to i ono s čim se raspolaže leži kao mrtvi kapital. A to je šteta. Koji su putovi do želje da radnici sami traže knjigu? Odgovor, naravno nije ni jednostavan ni lak, ali je svakako lakši nego što nam se čini na prvi pogled.

Nama se čini da, na primjer, ne bi bilo loše organizirati pokretne biblioteke. Radnik, zapravo većina njih, teško će se odlučiti da sam potraži knjigu u biblioteci. Ako je već tako, onda mu je moramo pružiti na drugi način. Dva puta mjesecno, recimo, nije teško obići poduzeća i tamo razdijeliti knjige. To bi se svakako moglo i trebalo uraditi u dogovoru s upravljačem i sindikalnim forumima u radnim kolektivima. Davanja novih i vraćanje već pročitanih knjiga ne bi iziskivalo premnog vremena. Uspjeh sigurno ne bi izostao. (ir)

Vrijeme bez milosti

Značajno djelo jednog od rijetkih filmskih stvaralaca koji su posljednjih godina nastojali da engleskom filmu povrate nešto od izgubljene slave. Baš Losey je u tome najviše i uspio, za što je nesumnjivi dokaz i ovaj film. Ispreplećući kriminalnu priču s dramom koju doživljuju njeni akteri, a koja prerasta u dramu jednog društva; on je stvorio djelo koje je mnogo više od toga a da bi bilo samo kriminalni film. Čitav film je u stvari jedno grozničavo tragiranje za istinom, puno zgrusnute dramatikke koja djeluje snagom svoje uvjerljivosti i istinitosti. Baš u podržavanju konstantnog dramskog intenziteta i napetosti Losey se pokazao pravi majstor, čije prisustvo se u filmu neprekidno osjeća. Zato je ovaj film prvenstveno djelo režisera, a onda i protagoniste Michaela Redgravea, u kojem su intencije režijera doživljavale najadekvatniju realizaciju.

Režija: Joseph Losey

kako bio teži da ga je igrao, kao kav »mister Univerzum«, kao recimo Steve Reeves, ali ne bismo se ni tome čudili, jer, uostalom, tko od nas uopće zna kako je Arhimed izgledao, a ružni Arhimed sa svim njegovim naučnim iznalcima bio bi za Cinecitta neinteresantan. Nastavnici u školama su se valjda postarali da iskoriste ovaj film za povezivanje zabavnog s korisnim i tako suhoparnu nastavu obogate novim »kvalitetama«.

Osvajač Maracaiba

Talijanski - španjolski film. Režija: Jean Martin

Koliko god romani u svescima imaju veze s književnosti toliko ovaj film ima s filmskom umjetnosti. Samo što ovdje osim lošeg teksta imamo i lošu režiju, loše i sve ostalo je specifično filmsko. Sjetimo se samo onih nespornih galija, koje nikako nisu uspijevale da razbiju dojam da su snimljene u koritu vode. Pa ipak, ozbiljan čovjek će teško posegnuti za romanom u svescima, osobito ako mu je naslov »Osvajač Maracaiba«, a ovom filmu je osigurana masa posjetilaca svih kategorija. Zbog ovakvog nepobitnog fenomena i odgovornost filma kao značajnog utjecajnog sredstva je veća, a toga moraju biti svjesni i oni koji ga prave i oni koji ga distribuiraju. Ali, tu kao da se teško može ista napraviti, jer drugi faktori redovito pretežu.

Opsada Sirakuze

Francusko - talijanski film. Režija: Pietro Francisci

Uvijek sam zamišljao Arhimeda kao starog naučnika, koji crta na pijesku nekakve krugove i izmišlja zakone kojima su opterećeni programi naših škola. Jasno, on je jedanput morao biti i mlad, ali da je bio veliki ljubavnik, državnik i ratnik koji vješto barata i s mačem, a ne samo šestarom, to je bilo zaista teško zamisliti. Ali ovaj film se potrudio da nas upozna i s jednim takvim Arhimedom, kojemu je svoj lik posudio čak Rossano Brazzi, veliki osvajač talijanskog filma. Slučaj bi sva-

Vitomir Gradiška

NOB 1944.

17

Isti komandant mjesta dao je uhapsiti neke elemente iz sela Dubrave, koji su išli kod ustaškog velikog župana u Šibeniku da traže oružje, navodno radi zaštite sela od eventualnog ponovnog upada četnika u Dubravu.

30. travnja: Peta brigada izvršila je ponovni napad na ustašku postaju u Lisičiću. Ovog puta ustaše nisu mogli izdržati siloviti napad naših udarnika, pa su bezglavo pobjegli u pravcu Benkovca. Ustaše su imali oko 30 mrtvih i 10-k ranjenih. Naši su imali 5 mrtvih i 4 ranjena druga. Zapljenjeno je 5 pušaka i 30 ručnih bombi.

— U Kornatima se nagomilao veliki zbjeg kome prijete opasnost od gladi uslijed pomanjkanja hrane. Stoga su od III POS-a zatraženi brodovi za njihov hitan prevoz na Vis.

— Oko 8 sati upali su istovremeno u Bilice Nijemci iz Šibenika i četnici s Konjevratu gdje su izvršili pretres sela.

U Bilicama je zatečeno nekoliko partizana, od kojih je 1 poginuo, a 1 je zarobljen. Oko 10 sati Nijemci su napustili Bilice, u kojima su do večeri ostali četnici vršeći teror i pljačku. Ženama su čupali zlatne naušnice iz ušiju, skidali zlatno prstenje, hvatali perad i točili vino. Javno su govorili da je to osveta Bilčanima, koji su sigurno imali svoje prste u jučerašnjoj katastrofi koju je doživio njemački general kod Konjevratu.

U toku mjeseca travnja broj organiziranih komunista na šibenskom okrugu povećao se za 10 novih članova, pa je na 30. travnja organizaciona šema partijske organizacije bila ova:

44 osnovne organizacije sa 250 članova, od toga muških 165, ženskih 85, radnika 59, seljaka 150, intelektualaca 31, obrtnika 3, ostalih 7, Hrvata 215, Srba 32, Slovenaca 3, kandidata 96, simpatizera 1600, skojevaca 762.

1. svibnja:

XIX divizija sa V i VI brigadom nalazi se u Bukovici, gdje ostaje do polovine idućeg mjeseca. Jedinice su imale zadatak da napadaju manja neprijateljska uporišta, vrše mobilizaciju novih boraca za popunu svojih jedinica, osiguravaju transport ljudstva i materijala.

Jedinice štaba Sjeverodalmatinske grupe prema zadatku postavljenom od Staba XIX divizije bile su locirane:

— Zadarski odred pod Velebitom na sektoru Seline — Starigrad,

— Kninski odred na području Mratova — Suknovaca u Promini,

— Sjeverodalmatinski odred na području Kistanja — Dobropoljaca,

— Benkovački odred (fuzijom Stankovačkog bataljona i Pristesko - veranjanske čete) na području Vrane — Ceranja — Stankovca.

U svim jedinicama slavio se 1. maja. Medutim, oko 16 sati jedna njemačka kolona od 5 kamiona i 200 pješaka, koja se kretala iz Benkovca prema Lisičiću, napala je položaje 2. bataljona V brigade, koji je prihvatio borbu s neprijateljem i istog odbio.

Nijemci, ustaše i četnici izšli su zajedno iz Obrovca, pa su napali položaje, koje je prema Maslinici držao 1. bataljon Zadarskog odreda. Borba je trajala oko 7 sati, zatim se neprijatelj povukao.

— Na cesti između Selina i Starigrada pod Velebitom naišao je na protutenkovsku minu jedan neprijateljski kamion koji je za sobom vukao jedan top. Kamion i top su bili uništeni. Poginulo je 15 vojnika, a nekoliko ih je teško ranjeno.

— Povodom proslave 1. maja održan je u Mokrom Polju veliki zbor naroda sjeverne Bukovice i Kninske krajine, na kome su narodni govornici najviše vojno-politički rukovodioci. Sa tog zbora je upućen pozdravni telegram organima NOP-a i narodne vlasti.

U telegramu upućenom Obl. NO odboru za Dalmaciju izražavala se zahvalnost za brigu oko prihvaćanja 800 osoba zbjega iz sjeverne Bukovice koji je preko otoka otišao za Italiju, kao i želja za skoro oslobođenje i bolji život u bratskoj zajednici s Hrvatima.

Upravo kad je završen svečani dio proslave nenadano je iz pravca Padana upao u Mokro Polje kompletan motorizirani njemački puk »Brandenburg« s tenkovima. Neprijatelje lako potisnuo relativno slabo osiguranje koje je u Mokrom Polju davao Kninski partizanski odred. Jedna jedinica tog puka prodrla je do Ervenika, gdje su poginula 4 rodoljuba, a zapaljeno je i opljačkano nekoliko kuća.

— Šibenski - trogirski odred u sastavu ostalih snaga Staba Grupe srednjedalmatinskih odreda izvršio je napad na ustaški garnizon u Suhom Docu, gdje je bilo oko 60 ustaša. Garnizon je potpuno uništen.

Iste noći snage tog odreda ubile su kod Perkovića 8, a zarobile 3 ustaše.

2. svibnja:

V brigada nalazi se na istim položajima osiguravajući južne granice oslobođene Bukovice. Njezin 3. bataljon upravo se vratio iz

primorja, gdje je sproveo na obalu ranjenike iz bolnice XIX divizije iz Prkalja.

— Štab XX divizije javio je depešom Štabu VIII korpusa da je na sektor Šibenika upućen 3. bataljon VIII šibenske brigade s komesarom brigade Nikolom Jončićem (Kočom). Bataljon da je, radi lakše pokretljivosti, bez teškog naoružanja. Zadatak mu je izvršiti što više akcija na neprijatelja, mobilizirati nove borce i pokupiti dezertere.

— U toku dana su se na otok Vrgadu iskrcali Nijemci. Zbog toga je te večeri bila prekinuta veza između tog otoka i Modrava.

3. svibnja:

U Kornate je stiglo 8 brodova s materijalom iz Visa. Oko 8 sati navečer neprijateljski avioni napali su otok Lavsu, ali su bili odbijeni vatrom iz protuavionskog oružja, a da nisu pričinili nikakve štete. Potom su avioni izvršili napad na otok Ravni Zakan gdje se nalazilo dosta zbjega. Unatoč protuavionske vatre naoružanog broda »Kornat«, avioni su bombama pogodili kuću na Zakanu i kopjetan poginulo 16 osoba, a među njima i kapetan američke vojske Mirković.

4. svibnja:

Neprijatelj vrši jaku koncentraciju snaga na linije Obrovac — Benkovac — Mostine — Devrske — Skradin. Predviđa se nova neprijateljska ofenziva na Bukovicu, pa se u vezi dobivenog naređenja V brigada prebacila na sektor Mokro Polje — Ervenik i Kistanj — Ervenik.

— Izvršena je sahrana američkog kapetana Mirkovića i ostalih žrtava neprijateljskog bombardiranja.

Navečer je jedan neprijateljski avion sa velike visine bacio na otok Lavsu 5 bombi, koje nisu pogodile cilj. Kad se spustio mrak iz Lavse je isplovio konvoj praznih brodova za otok Vis, dok je iz Lavse upućen na Žirje jedan jači brod da ukrca zbjeg.

5. svibnja:

V brigada je razmjestila svoje bataljone za odbranu: Prvi bataljon u Kočevičima, 2. i 3. bataljon u Biovičinu Selu, 4. bataljon u Travicama, a Štab brigade u Prkljama (zaselek Subotići), gdje ostaje dva dana.

6. svibnja:

Komanda Splitskog područja šalje upute Komandama Zadarskog i Kninskog područja o organizaciji i načinu prebacivanja materijala s otoka na kopno.

Usput je Zadarska komanda obaviještena o uspostavi direktne radio-veze između Splitske i Zadarske komande.

— Jedna eskadrila od 6 lovaca - bombardera koja je stigla sa Visa, izvršila je napad na Perković. Tom prilikom srušena su žandarmerijska kasarna i nekoliko okolnih objekata.

7. svibnja:

Pošto od najavljene neprijateljske ofenzive na Bukovicu nije bilo ništa, V brigada je stigla u region Dobropolja.

— Nijemci i Stegnajčevići četnici upali su na područje stankovačke općine, pa su vršili pljačku u selima Vuškiću i Prviću. U Prviću su četnici zaklali Slijuka Matu pok. Jakova iz Tijesna, koga su tamo zatekli.

Istog dana je »skradinska leteca« četnička četa upala u Zdrapanj i mahom opljačkala selo. Na povratku u Skradin s opljačkanim stvarima i sa dvije uhapšenice, četnici su bili napadnuti od »skradinske letce« partizanske čete, koja ih je natjerala u bijeg te im otela plijen i uhapšenice.

— Ponovno je napadnut Perković od savezničkih lovaca - bombardera. Bilo je gubitaka među ustašama.

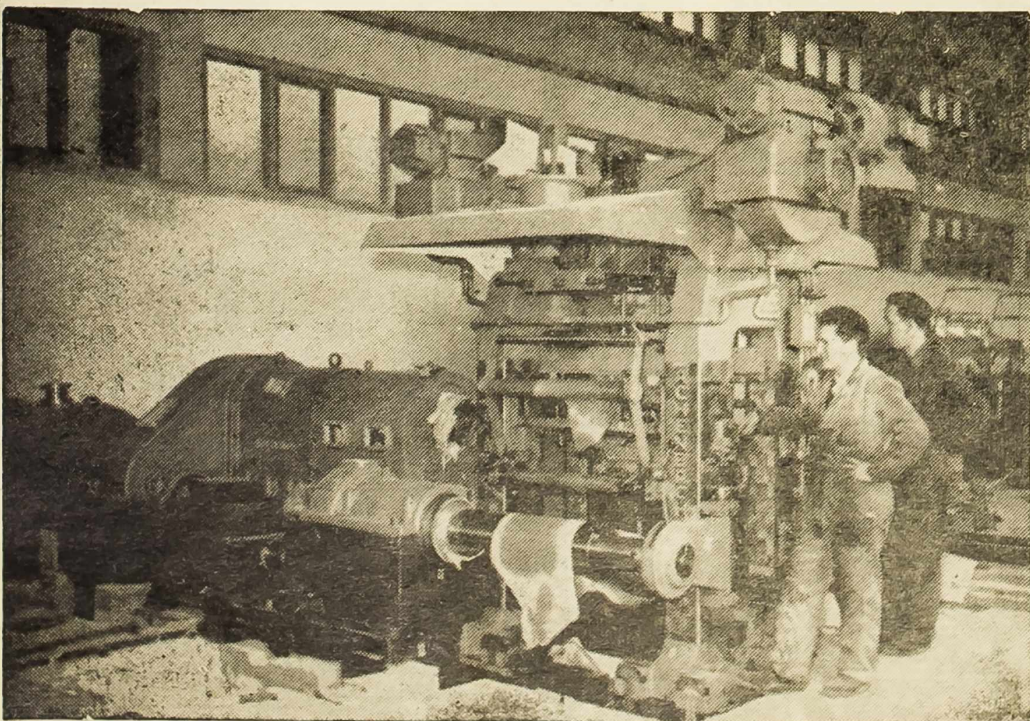
8. svibnja:

V brigada se nalazi oko Dobropoljaca, gdje boravi dva dana na odmoru i na ispitivanju neprijateljskih snaga lociranih oko Devrsaka, u Lišanima i prema Benkovcu.

Prvi bataljon Prominskog odreda, koji je prema dobivenom zadatku od Staba Grupe sproveo ranjenike i zbjeg na obalu sukobio se s neprijateljem na položajima, oko Soplja i Gradine poviše Vodica. Borba je počela oko 18 sati. Neprijateljske snage imale su preko 600 vojnika i oko 70 motornih vozila.

Za vrijeme borbe zbjeg i ranjenici su se nalazili u Banjevcima pod zaštitom ostalih snaga Grupe, koje su se spustile ispod komunikacije Benkovac — Mostine. Borba je trajala do ponoći i neprijatelj nije uspio da se probije za Banjeve, što mu je bila namjera. Neprijatelj je imao 9 mrtvih, a naš bataljon 1 mrtvog, 2 ranjena i pet zarobljenih. Pod pritiskom jake artiljerijske vatre Prominski bataljon se povukao u Banjeve. U toku noći stigli su iz pravca Radašinovca Benkovački bataljon i 1. bataljon Sjeverodalmatinskog odreda, koji su produžili do Putičanja i tamo se sukobili s neprijateljem s kojim su vodili noćnu borbu. Pred jutro oba ta bataljona povukla su se u Banjeve.

(Nastavit će se).

Iz TLM »Boris Kidrič«

gradske vijesti

Srijedom u 7

JAVNA TRIBINA RADNIČKOG SVEUCILISTA

Srijeda, 6. V — ZNACAJ DRUGE KONFERENCIJE NEAN- GAZIRANIH. Predavač: Pero Marivić, sekretar Grupe za Međunarodna pitanja Glavnog odbora SSRNH.

Srijeda, 13. V — SPLITSKI HUMOR I MOJ UDIO U NJEMU. Predavač: Miljenko Smoje, urednik Radio Splita. Dvorana Društvenog doma. Početak u 19 sati.

KINEMATOGRAFI

»TESLA«: premijera francuskog filma — ZAVITLAVANJA — (do 8. V)

Premijera mađarskog filma — ZLATNI COVJEK — (9. do 13. V)

Jugoslavenska kinoteka prikazuje američki film — SEDAM GRIJESNIKA — (12—13. V)

»20. APRIL«: premijera talijanskog filma — PASJI ŽIVOT — (do 11. V)

Premijera češko - sovjetskog filma — SVEJK U RUSIJU — (12—14. V)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 8. V — II narodna — Ulica bratstva i jedinstva. Od 9—15. V — I narodna — Ulica Božidara Petranovića.

MATIČNI URED

ROĐENI

Dražan, Slave i Marice Slavica; Mirjana, Dunke i Tonke Crnica; Nikola, Nikole i Marije Vujko; Jasna, Paške i Tomice Bulat; Ladišlava, Stipe i Mihovile Klarin, Vesna, Ante i Marije Stipanelov; Dijana, Zdravka i Darinke Knežić; Rosandra, Bare i Marije Grbelja; Dragan, Milana i Viktorije Protega; Zoran, Jerka i Janje Bakula; Dražen, Ivana i Suzane Matleko- vić; Ivan, inž. Ante i Ljerke Vuković; Dajana, Slavka i Mladenke Branković; Draženka, Ivana i Stane Ercegović; Zoran, Ante i Gordane Pamuković; Nenad, Ivana i Ivanke Mađar; Danira, Tomislava i Janje Kokić; Suzana, Jose i Svetinke Pe- ran i Mira, Danijela i Kate Bu- razer-Turko.

VJENCANI

Spahija Ive, motorista — Mir- ković Ratka, trg. pomoćnik; Pa- vsović Milorad, teh. kontrolor — Đurđević Milica, trg. pomoć- nik; Vuković Radovan, podofi- cir JNA — Biliškov Mandina, domaćica; Zorica Šime, obrtnik — Vudrag Zormila, služ.; Skro- za Janislav, radnik — Gulin Mla- dinka, služ.; Petković Ante, služ.; — Knez Nedjeljka, do- maćica i Pletković Mile, služ.; — Roković Cvita, službenik.

UMRLI

Kukoč Tome pok. Stipe, star 78 gd.; Grbelja Rosandra Bari- na, stara 1 dan; Jurišić Antula rođ. Baljka, stara 83 god.; Ce- ronja Marko pok. Mate, star 54 god.; Radić Ante pok. Josipa, star 67 god.; Troškot Marko Stipin star 24 god. i Labor Ma- rija rođ. Đaković, stara 50 god.

MALI OGLASNIK

GOSTIONA »ZAGREB« PRVIĆ LUKA sa terasom nad morem pruža svojim posjetiocima u- godan boravak. Domaća kuhinja, bogati roštilj, janjetina na ražnju, kvalitetno vino. Podvorba solidna, a cijene u- mjerene.

Preporučamo: se Ante i Antica Stupin.

PRODAJE SE KUĆA u Varošu. Za informacije obratiti se na adresu: Ulica Nikole Tesle 71, Šibenik.

TRAŽIMO u centru grada prazne skladišne prostorije. Za informacije upitati: »Ex- portdrvo« - Šibenik tel. 27-55.

Sa skupštine socijalnog osiguranja Naponi urodili plodom

Financijski rezultat Komunalne zajednice socijalnog osiguranja Šibenik s upotrebom rezerve za 1963, završio je viškom prihoda od 3,384.000 dinara. (Šibenik s viškom od 31,945.000, a Drniš s manjkom od 28,561.000). Ovo je druga godina pozitivnog rezultata financijskog poslovanja. Prihod od osobnih dohodaka je kod nas niži nego u SRH za blizu 11% kod Šibenika za 8% a Drniša 22% ili za 4.760 po radniku. Novi instrumenat dodatnog doprinosa donio je u prihode Zajednice 208,510.000, što je manje od plana za 29 milijuna, a veći je nego u Hrvatskoj za 4%. Iz reosiguranja ostvareno je nešto više od 135 milijuna. Rashodi Zajednice izvršeni su gotovo po planu a prema 1962. god. veći su za nešto manje od 12%. U tome zdravstvena zaštita košta više samo za 1,70%. Po jednoj osiguranoj osobi troškovi zdravstvene zaštite iznose kod nas 14804, a u SRH 15703 dinara, dakle niži su za blizu 6%. U ime naknada za 30 dana bolovanja poduzeća su ispla- tila više nego što su primila od Zajednice za 27,320.000 dinara, za troškove zdravstvene zaštite za nesrećene na radu manje su isplatili za 37,720.000 dinara, tako da je u pozitivnu bilan- cu poduzeća upisano 10,400.000 dinara.

Na Skupštini Zajednice, koja je održana prošlih dana, pono- vo su dominirala bolovanja u diskusiji skupština. Rezultati su vrlo povoljni. Naime, manje je izgubljeno dana bolovanja za 47.691 ili za 12% u odnosu na 1962. godinu. Na području Sibe- nika manje je 32.01 (10%) a na području Drniša za 15.600 (17%). Prema broju uposlenih radnika izostanak je bilo 4,97%, dok je 1962. bilo 5,92%.

Mnogo se raspravljalo o tome da se bolovanje još može smanjiti. Svi su se složili da sami osiguranici trebaju neposredno osjeti- ti povećanje ili smanjenje broja radnika na bolovanju, pa će se manje događati da oni neopravdano traže bolovanja. Drug Radić Mladen iznio je primjer Tvornice elektroda i fe- rolegura koja pojedinim ekon- omskim jedinicama odobrava određene prosjeke bolova- nja i uštede na bolovanju idu u korist osobnih dohodaka jedi- nice, a svako prekoračenje tere- fond njihove rezerve odnosno opet osobne dohotke. Interes je u tome očit pa i uspjeh, ali pri-

mjeću se da bi obračun i u o- vom obliku trebao biti češći, po mogućnosti svakog mjeseca. Ovakav način materijalne zain- terisanosti treba preporučiti i drugim poduzećima, a naročito gdje su bolovanja visoka i predstavljaju problem. Osim to- ga, mnogo se raspravljalo o efi- kasnosti kontrola korištenja bolovanja. Konstatiralo se da nije bilo mnogo obustavljenih isplata naknada za vrijeme bolovanja, ali samo postojanje kontrole tjera korisnike bolova- nja da se pridržavaju režima koji je određen od liječnika za to vrijeme. Međutim, ima do- sta poduzeća naročito na području Drniša, koja ne vode mnogo računa o kontroli bolovanja. Skupštinar Trlaja iznosi, pak, da mu izgleda da radnici malo znaju o djelovanju novih finan- cijskih instrumenata u oblasti socijalnog osiguranja. To je uputilo na zaključak da se ve- ćim poduzećima dostave odre- đeni podaci koji su realizirani u 1963. god. o kojima bi radnici i njihovi organi upravljanja mogli pretresati. Bivša tvornica

50 francuskih srednjoško- laca boravit će ovog ljeta u našem gradu

Grupa od pedeset srednjo- školaca iz francuskog gradića Crollesa posjetit će ovog ljeta Jugoslaviju. Mladi Francuzi će boraviti u Šibeniku od 15. srp- nja do 1. kolovoza i tom prili- kom će razgledati kulturne i historijske spomenike, a isto- dobnno će posjetiti tvornice, kul- turno - umjetnička društva i fol- klorne grupe.

Našli mladi gosti vraćaju se u društvu pedeset šibenskih gimnazijalaca, koji će boraviti u Francuskoj od 1. do 20. kol- ovoza. Oni će u to vrijeme imati prilike da razgledaju nuklearni centar i tvornicu Pechiney, za- tim će posjetiti Chamonix i Mont Blanc. Nakon posjete Grenoblu, šibenski gimnazijalci će izvjesno vrijeme boraviti u planinskim predjelima Brian- cona.

Mladi Francuzi, kako smo o- baviješteni, pripremaju se za boravak u Šibeniku. Naime, oni

sada uvježbavaju narodne ple- sove i pjesme svoje zemlje, a u isto vrijeme se upoznaju s Jugoslavijom putem predavanja i dijafilmova.

Dok francuski srednjoškoi- ci s velikim nestrpljenjem očeku- ju odlazak na veliko putovanje, dotle svakodnevno putuju pis- ma između Šibenika i Crollesa.

Zboravanje šibenskih izviđača

U Skradinu je na svečan na- čin zaključeno zboravanje š- ibenskih izviđača, koje se odr- žavalo za vrijeme prvomajskih praznika.

I. maja održano je svečano otvaranje zborovanja u prisust- vu mnogobrojnih građana, pred- stavnika Saveza omladine i društveno - političkih radnika mjesta Skradina. Ešalon izviđa-

Lozovac najbolje kazuje kako treba uspostaviti usku suradnju i suglasnost između liječnika i poduzeća. Onamo gdje postoji suradnja, postoje sigurno i us- pjesi. Međutim, ima slučajeva da liječnik i ne poznaje nikog iz poduzeća jer se ne uspo- stavlja nikakav kontakt sa li- ječnikom. U takvim uvjetima liječniku je teško, a bolovanja su velika. Osim na obradi po- lja — podvukli su skupštinari — radnici se iscrpljuju u popo- dnevnim radovima kod drugoga i to se smatra općom pojavom. To čine uglavnom radnici s ni- žim osobnim primanjima i nji- hovu vrijednost na ovakav na- čin podižu.

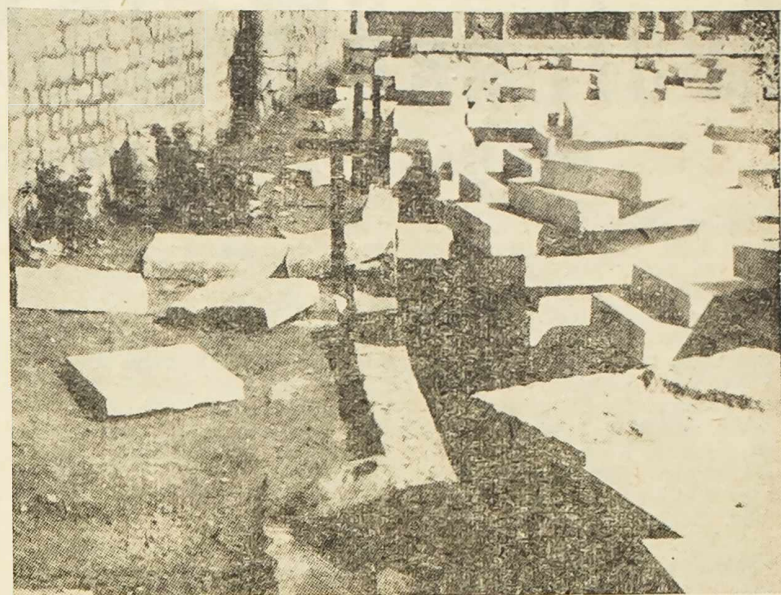
Na području Drniša bolova- nja su još neobično visoka i iz- nose 6,41%. Drugovi sa drniške općine istakli su specifičnosti teških uvjeta rada u dva rud- nika. Na to djeluje i starija i bolesnija radna snaga dok zdra- viji traže zaposlenje izvan rud- nika odnosno izvan toga po- dručja.

U godišnjem izvještaju dato je niz podataka o uspjehu po- slovanja fonda odnosno zdrav- stvene službe. Intenzitet kori- štenja vanbolničkog liječenja veći je blizu za 12% od ranijeg, zubnog liječenja za 75%. Bol- ničko liječenje je smanjeno i to broj slučajeva za 20% a dana za 25%. Orijentacija na veće ku- čno liječenje korisno je i za bolni- cu jer je u mogućnosti da onda više liječi bolesnike izvan našeg područja. Trajanje jednog lije- čenja iznosi kod nas 16,5 dana, dulji je od republičkog traja- nja za jedan dan liječenja. Pu- tovanja bolesnika, međutim i dalje rastu, čak za 33% u odno- su na 1962. godinu. Putovanja bolesnika na našem području češća su nego u Republici za 63%.

Treba reći da zdravstvene stan- ice na terenu stalno prave ori- jentaciju na proširenje mreže zdravstvene zaštite na svom području, kadrovski se bolje popunjuju a opremu dopunju- ju. Uza sve to ima još mnogo slabosti u toj službi, naročito u centrima gdje su veće rezerve. Mnogi nedostaci i problemi su subjektivnog karaktera i oni se mogu boljom analizom i većom brigom ili otkloniti ili ublaži- ti. U tome trebaju da budu više aktivni organi upravljanja i sa- moupripravljanja tih ustanova. Svakako je jedan od najobilnij- jih nedostataka što ni do danas u toj službi nije uvedena ras- podjela osobnog dohotka pre- ma rezultatima rada. Istina da ovo posljednje nije lako zbog svoje specifičnosti, ali to opet ne znači da ne postoje za to mogućnosti i sigurno se mogu utvrditi određeni elementi ras- podjele.

I. R.

foto-kritika

Cesto negodujemo, pogotovu za vrijeme kiše, kada prolazi našim uskim ulicama, koje su pune vode što se nakupila u udubinama dotrajalih ploča. Da će se ta slika uskoro izmije- niti, dokazuju nam i nove kerne ploče, koje su već poodavno stigle i nalaze se na trgu ispred kavane »Medulić«.

Poduzeće, koje ih ima postavljati, nije to još učinilo, radi zauzetosti na drugim poslovima. Ploče su, međutim, izložene uništavanju. Svakog dana može se primijetiti po koja razbije- na ploča više. Djeca se naokolo igraju, a ploče padaju i lome se. No, ni nesreća nije isključena.

Koliko će ploče još ovdje stajati, to ovisi, naravno, o vre- menu kada će početi radovi. Ali, svaka ploča vrijedi ravno 5.000 dinara...

Tko će nadoknaditi štetu?

Medu nama

KULTURNO TRGOVANJE, ILI NE?

Sve što se danas u trgovini poduzima i u opskrbnom i u organizacionom smislu, namijenjeno je prvenstveno i jedino po- trošaču, našem radnom čovjeku. Nedvosmisleno je da je posljed- njih nekoliko godina kvaliteta usluga u trgovini porastao i da se izmijenio odnos prema potrošaču. Prodaja i usluga podignuti su na viši kvalitetni nivo. Informiranost, ekspeditivnost i tačnost postali su jedno od pravila u trgovanju uopće. Pa ipak ima sluča- jeva, i to ne tako rijetkih, da se potrošač ne tretira onako kako treba, čak se ni svi potrošači ne tretiraju jednako.

Skloni smo primjedbama, da u našim trgovinama ponekad ima i suviše poslužitelja, ali u vrijeme, kada su frekventni datu- mi, ni oni ne mogu učiniti baš mnogo. Kod nas, kao i drugdje u svijetu, prodaja se vrši u »valovima«, bilo da je to u vrijeme praznika, ili u dane, kad velika većina stanovništva prima svoje mjesečne zarade. I baš u to vrijeme nailazimo na pojave, koje su nespojive s kulturnim posluživanjem.

Kako, na primjer, objasniti činjenicu da prodavačica u je- dnoj trgovini uporno tvrdi, kako nema određenog broja najlon- skih čarapa, dok ih samo minutu kasnije pokazuje drugoj osobi. Zašto? Žena, koja je tražila najlonke, htjela je izabrati i nijansu koja joj odgovara, pa je već pred sobom imala više omota čar- pa, koje prodavačica bila izvadila. Prodavačica se toliko »izživ- cira«, da više nije htjela ponuditi ni određeni broj!

Ima paradoksalnih slučajeva, koji su vidljiva kad se oni po- vežu. Evo dva primjera. Jedan muškarac kupovao je u jednoj radnji štof za sako. Svidio mu se, a pošto nije imao kod sebe no- vaca, rekao je da mu ga ostave. Prodavač mu ga nije razmotao, već je samo rekao da u »rešu« ima tačno toliko i toliko. Čovjek se vratio, prodavač na brzinu odmjerio i kupoprodaja je završila na obostrano zadovoljstvo. Bar se u tom času tako činilo. Ali, potrošač se nakon kratkog vremena vratio, pokazujući trgovcu krupnu tvorničku grešku na tkanini. Ovaj nije uvažio reklama- ciju i čovjek je otišao krojaču sa mislima, kako da otkloni grešku.

Međutim, u tom istom dućanu dozvoljava da potrošači pojedine, istina manje odjevne predmete, nose kućama i pro- bajtu, pa ako im ne odgovara, mogu ih vratiti. Radi se o predmeti- ma, koji se ne mogu probati u prodavaonici, ili je to u najmanju ruku neprikladno. Ali, takovi predmeti više nisu novi.

U jednoj prodavaonici cipela, prodavačica se ljutila, što je- dna građanka ima izuzetno usko stopalo i što radi toga mora da isproba čitav niz cipela. Ona je to čak shvatila kao šikaniranje. Građanka nije na kraju kupila cipele, iako bi ih možda bila našla.

Još o prodaji tekstila. Jedan potrošač ispričao nam je ova- kav slučaj. Tražio je lagani proljetni štof, a ono što je bilo na teži, što mu je ponudio prodavač nije mu odgovaralo. Pitao je, po običaju, da li ima još čega drugog. Prodavač je pokazao pr- stom po rolama tkanina. »Imamo još samo ovako nešto«. Kad je potrošač tražio da mu jednu izvuče, prodavač je rekao da je to isto što ima pred sobom, iako tako nije bilo.

Pitali smo nekoliko potrošača, kakav je interes prodava- ča da prodaju određenu robu ili predmet, kako je oni reklamira- ju. Bilo je nekoliko oprečnih odgovora. Uobičajena je formula- cija: »Uzmete to, to sam i ja kupila. Trajno je i kvalitetno. Zado- voljna sam«. U redu, može biti tako, ali se time ne iscrpljuju želje, potrošača. U težnji da se nešto proda ima i pretjeranog in- zistiranja, koje ponekad postaje i smiješno, bar za naše pojmove trgovanja. Ponekad se opet, ne znaju osnovni podaci i karakteri- stike nekog artikla.

Sve su to, izgledalo bi, periferni slučajevi, koji nisu pravilo, ali je činjenica da ih ima. Netko će možda kazati, da je ovo sa- mo jedna strana medalje, a da su sami potrošači, ona druga stra- na. Vjerojatno.

Ali, trgovanje je oduvijek bilo umijeće. Prilagoditi ga svi- ma, to bi bilo idealno, ali tome treba težiti. Jer trgovac ne smije zaboraviti ono, da on postoji radi potrošača.

Ne bismo bili objektivni, kad bi ostali samo na ovome. U našoj maloj anketi niz potrošača nam se veoma pohvalno izrazio o uslužnosti u nekim našim prodavaonicama, pogotovu onih za odjevne predmete, konfekciju, prehrambene artikle i drugih. Istaknut je dobar odnos, strpljenje, uslužnost, informiranost i učtivost prodavača. Ipak, potrošači su, baš kao i prodavači po- nekad skloni suvišešom individualiziranju, ali je primjetno, da su i njihove kritičke primjedbe bile bar uglavnom, popratne, s težnjom da se neki od nedostataka, koji se još uvijek pojavlju- ju, otklone. Tome, na kraju, treba da pomogne svijest onih koji prodaju, ali i onih koji kupuju.

J. Č.

Druga savezna nogometna liga

Gosti nadigrali domaćina

ŠIBENIK - BOROVO 2:2 (0:1)

Stadion »Rade Končara«. Gledalaca 1500. Vrijeme i teren pogodni za igru. Strijelci: Marinić i Orošnjak u 87. minuti za »Šibenik«, a Fišer u 37. i Vujović u 70. minuti za »Borovo«. Sudac Horvat iz Zagreba.

»Šibenik«: Sirković, Friganović, Marenci, Grgić, Zepina, Perasović, Marinić, Stanišić, Orošnjak, Aralica, Rora.

»Borovo«: Gligorijević, Kuzmanović, Ostojić, Pakter, Bajramović, Potkonjak, Fišer, Gotal, Bajić, Vujović, Skeledija.

»Šibenik« je u zadnjim minutama uspio spasiti jedan bod i tako i dalje uz »Zagreb« ostao neporažena momčad proljetnog dijela prvenstva u zapadnoj skupini Druge lige. Poslije niza uspjeha u gostima prijatelji nogometa su očekivali i ovoga puta dobru igru i bodove. Međutim, demonstrirana je i suviše slaba igra kao malo kad dosad. Očito je da su domaćini podcijenili protivnika. To im se gotovo moglo itekako osvetiti. Do kraja je ostalo svega osam minuta, a gosti su sasvim zaslužno vodili sa 2:0. A onda je došlo do obrata kakav je malo tko očekivao. Prava kanonada udaraca redala se na vrata Borovčana. Iz jednog takvog napada Mariniću je uspjelo da iz teške pozicije načme mrežu gostiju, a malo zatim to je pošlo za rukom Orošnjaku koji je tri minute prije kraja izjednačio rezultat na 2:2. Bod je dobro došao, jer su »Lokomotiva« i »Varteks« također osvojili dva odnosno jedan bod.

U ekipi domaćih malo je tko zavrijedio da ga se upiše u listu istaknutih igrača. Poslije anemične i slabe igre u prvom poluvremenu, u nastavku je »Šibenik« ispoljio više borbenosti i umjeka pred protivničkim vratima. U obrambenom redu Fri-

ganović i Marenci su se trudili da osujete opasne napade gostiju. U srednjem redu nije bilo dobrog igrača, a u navali je Marinić i Aralica više polazilo za rukom od svojih suigrača. Gosti su se predstavili kao uigrana cjelina, ostavili su dojam bolje i središnje ekipe. Najbolje pojedinice imali su u vrataru Gligorijeviću, Bajramoviću, Fišeru i Skelediji.

1:0 — Nakon prekršaja ispred kaznenog prostora domaćih Gotal je nabacio loptu pred vrata Sirkovića i najuspješniji je bio Fišer, koji je glavom uputio loptu u lijevi gornji ugao. To je bilo u 37. minuti.

2:0 — Kada su se svi igrači nalazili na polovini »Borova«, u 70. minuti jednu dugačku loptu uhvatio je Fišer, koji je vješto uposlo Vujovića, a ovaj je zatim prevario istrčalog Sirkovića i lopta se našla u mreži.

2:1 — Poslije serije napada Marinić je iskoristio zbrunjenost u redovima gostiju i iz bli-

zine je pogodio donji lijevi ugao, pa vratar Gligorijević una- toč intervenciji nije mogao spriječiti zgoditak.

2:2 — Samo tri minute kasnije, tj. u 87. minuti, Orošnjak je snažno odapeo i jak udarac vratar »Borova« nije mogao obraniti.

U drugom poluvremenu obe ekipe imale su po 2 do 3 zrele prilike za postizanje zgoditaka. Ipak najzrelije bile su u 66. minuti za Skelediju i u 75. minuti za Stanišića.

Sudac Horvat nije imao težak posao i on ga je obavio gotovo bez greške. Imao je dobre suradnike u Frankoviću i Arneriju.

REZULTATI 25. KOLA

Šibenik — Borovo 2:2, BSK — Varteks 0:0, Maribor — Sloboda 3:0, Slavonija — Famos 1:0, Olimpija — Zagreb 1:1, Lokomotiva — Sparta 7:1, Čelik — Borac 3:3, Istra — Bosna 5:1.

TABLICA

Zagreb	25	14	9	2	46:18	37
Maribor	25	13	6	6	50:20	32
Borac	25	14	4	7	47:40	32
Olimpija	25	12	6	7	34:21	30
Sloboda	25	11	6	8	44:38	28
Slavonija	25	10	6	9	39:35	26
Čelik	25	9	8	8	32:35	26
Varteks	25	9	7	9	35:37	25
Lokom.	25	8	9	8	34:37	25
Šibenik	25	7	11	7	28:32	25
Borovo	25	8	6	11	37:39	22
BSK	25	6	8	11	25:33	20
Famos	25	6	7	12	29:43	19
Istra	25	7	5	13	26:39	19
Bosna	25	5	9	11	22:41	19
Sparta	25	5	5	15	27:54	15

PAROVI 26. kola

Šibenik — Čelik, Famos — Varteks, Sloboda — Zagreb, BSK — Sparta, Maribor — Borovo, Slavonija — Borac, Olimpija — Bosna, Lokomotiva — Istra.

Dalmatinska nogometna zona

Poraz „Dinare“ u Kninu

U 26. kolu Dalmatinske zonske lige domaće ekipe bile su uspješnije od gostujućih. U četiri susreta pobijedili u domaćina. Došk je podijelio bodove sa Makaranima, dok je »Dinara« na svom terenu prepustila bodove zadarskom »Metalcu«. Četiri kola prije završetka ovogodišnjeg takmičenja poredak na vrhu tablice ostao je nepromijenjen, pošto su »Split« i njegov glavni konkurent »Jadrana« pobijedili svoje takmaca.

Evo rezultata: Split — Junak 6:0, Solin — Jugovinil 2:0, Jadran — Zadar 3:0, Tekstilac — Lika 3:0, Došk — Zmaj 1:1, Dinara — Metalac 0:2.

DINARA — METALAC 0:2

Igralište Dinare. Gledalaca oko 500. Sudac Bašić iz Šibenika.

Dinara: Čuk, Drača, Knežević, Barišić, Grubač, Klepo, V. Bjegović, Urukalo, Marić, Petković i Maglića.

Metalac: Peronja, Rak, Grčić, Medić, Skoko, Jovanović, Stanišić, Jelenković, Mičić, Rados i Kolega.

Oba zgoditka za Metalac postigao je Rados.

Prvih deset minuta igre Dinara je diktilrala nevjerovatno brz tempo inicijativu je imala u svojim rukama i prilika je bilo, ali bez realizatora koji bi ih znao iskoristiti.

Kad se stišao taj uragan onda su igrači Metalca otpočeli serijom protivnapada. I već u 15. minuti Kolega je dobro uposlio Čuka, a u 22. Rados ga je prisilio da vadi loptu iz mreže. Metalac je poveo sa 1:0.

U periodu ponovne ofanzive domaćih stvarane su opasne situacije pred golom Metalca, ali Marić je u dva navrata upropastio stopostotne šanse.

Pred kraj poluvremena jednom je Čuk spasio mrežu bacajući se u noge protivničkom igraču.

U nastavku Dinara je pokušavala da izjednači, prilika je zato bilo, ali akcije su se lomile od odbranbene linije Zadrana.

Iz jedne naoko neopasne situacije Metalac je povećao vodstvo. Kazneni udarac nedaleko sredine igrališta jedan od igrača gostiju nabacio je pred

Dinarin 16-erac. Tu loptu je zahvatio Rados i po drugi put zatresao mrežom domaćih. Do kraja utakmice domaći su bezuspješno poduzimali posljednje napore da postignu barem počasni zgoditak, ali i taj je izostao.

U timu Dinare nešto više od ostalih trudili su se Drača, Petković i Marić. U redovima gostiju istakli su se Skoko, Kolega i Mičić.

Sudija Bašić dobro je vodio ovaj susret. (m)

DOSK — ZMAJ 1:1 (0:1)

Igralište na Podvornici. Gledalaca oko 1.000. Sudac Fatović (Split). Strijelci: u 39. minuti Letica (0:1), a Čosić u 48. minuti (1:1).

Došk: Vuković, T. Ožegović, A. Braica, Vukušić (M. Ožegović), M. Nakić, Kovačević, Kedžo, Ille, Čosić, Bjegović, Cular.

Zmaj: Rančić, Topić, Premere, V. Andrijašević, T. Puharić, Isovčić, D. Puharić, Bobić, Kržanić, Letica, N. Andrijašević.

Gledaoci su skočili na noge već u 3. minuti. Bjegović je nabacio prema desnoj gredi, natrčao je Cular i — prebacio stavu.

Čosić je u 15. minuti s udarcem sa 16 metara dobro zagrijao dlanove sigurnog Rančića. Uskoro, u 17. minuti, još jedna šansa za Došk. Čosić se našao pred istrčalim vratom ali ga nije uspio da prelobuje. Tek u 19. minuti poslije lijepe kombinacije između Bjegovića i Čosića dolazi do prvog kornera. Minutu poslije Rančić u padu skreće Bjegovićev udarac u korner.

Zmaj je imao svoju prvu šansu u 24. minuti. N. Andrijašević je pobjegao svom čuvaru i iskosa pucao, ali je Vuković odbio loptu u korner, koji je ostao neiskorišten.

Prvi gol postignut je u 39. minuti kada je Letica iskoristio grubu grešku domaće obrane i sigurnim udarcem iz blizine zatresao mrežu domaće momčadi. Došk je deprimiran primljenim golom i do kraja poluvremena njegovi su napadi spori i neprecizni.

Došk je u drugom poluvremenu izvršio nov raspored u svo-

joj navali: Bjegović i Cular su izmijenili uloge. Kvalitet igre je inače opao i jedino je vrijedno da se zabilježi izjednačujući zgoditak domaćih. Do toga je došlo u 48. minuti. Cular je idealno nabacio loptu na 11 metara Čosiću i ovaj je neobranjivim udarcem pogodio Rančićeva vrata.

Istakli su se kod Zmaja Rančić, T. Puharić i D. Puharić, a kod domaćih Vuković, M. Nakić i Čosić. Rezultat je realan. Susret je dobro vodio Fatović. (c)

Podsavezna nogometna liga

Premda još preostaju tri kola do završetka prvenstva, već sada se može Rudaru iz Siverića smatrati sigurnim prvakom. U ovom kolu vrijedno je istaći pobjedu u gostima Mladosti iz Tribunja i neriješeni rezultat Aluminija u gostima nakon što je domaći Galeb vodio sa 2:0.

GALEB — ALUMINIJ 2:2 (2:0)

Igrano u Šibeniku. Sudac Vukorepa iz Šibenika. Strijelci: Parat, Lazarević i Pekas.

Prvi dio pripada domaćinu koji stalno napada, a gosti uspješno odolijavaju sve do 35. minute. Tada Parat postiže vodstvo, a malo zatim Lazarević povećava rezultat.

U nastavku odnos snaga na terenu se mienja. Gosti sada napadaju, a domaćini se brane. Sa dva pogotka Pekasa gosti zasluženo izjednačuju. Kod Galeb-a dobri su bili Rupičić, Izenjatić, Tintar i Parat, a kod Aluminija Macura, Colović II, Kaluz II i Pekas.

Igra je bila borbeno, ali na sportskoj visini. Sudac dobar.

METALAC — POŽAR 6:0 (2:0)

Igrano u Šibeniku. Sudac Gović iz Šibenika. Strijelci: Ninić II 2, Tedling 3, Stošić autogol.

Premož Metalca se zaustavljala na protivničkom šesnaestercu sve do 30. minute. Zatim odbrana Požara servira jednu loptu Niniću II, koji pogađa mrežu, a zatim Tedling povisuje 2:0.

Radnička sportska djelatnost

„Šipad“ pobjednik prvomajskog turnira

U čast Prvog maja organiziran kuglaški turnir između radnih organizacija Šibenika. Sudjelovalo je 14 ekipa. Najviše uspjeha imale su ekipe »Šipada«, »Krke«, »Štampe« i »Vojne pošte«, koje su se plasirale u polufinale. »Šipad« je u finalu uspio pobijediti »Krku« za svega jedan čunjazlika i tako je osvojio prelazni pehar Općinskog sindikalnog vijeća. Najviše iznenađena na ovom takmičenju priredili su kuglaši »Štampe« koji su u četvrtfinalu eliminirali dobru momčad »Dane Rončevića« oborivši pri tome 324 čunja što je po vrijednosti drugi rezultat na ovom takmičenju.

Uoči prvomajskih praznika na kuglani »Šubićevac« sastale su se reprezentacije Šibenskog podsaveza i radnih organizacija. Nakon dosta interesantne borbe pobijedila je reprezentacija podsaveza sa 31 čunj razlike. — da —

Slab start, „Krke“

Na Bledu je Prvog maja održana veslačka regata na kojoj su učestvovali i veslači šibenske »Krke«. Seniorski dvojac je stigao treći iza reprezentativnog čamca, te čamca zagrebačke Mladosti. Osmerec podmlatka je drugi, dok skifista Damir Trlaja nije stigao na cilj. Seniorski četverac sa kormilarom, koji je putovao na Bled, nije nastupio pošto je jedan član posade u posljednji čas odustao od putovanja.

Poslije regate Tehnička komisija Veslačkog saveza Jugoslavije je ostavila je na pripremama Trlaju, koji će zajedno s prošlogodišnjim prvakom u skifu Lazarom pokušati veslati u dublsku. Ako ovaj pokušaj uspije Damir Trlaja će biti jedini šibenski sportaš na olimpijskim igrama u Tokiju.

Pred samu regatu »Krka« je iz Italije dobila četiri nova čamca u kojima se i veslalo.

»KUP JADRANA« U RUKOMETU

SIBENIK DRUGI

U Rijeci je 1. i 2. maja održan tradicionalni rukometni turnir »Kup Jadrana«. Na turniru je učestvovala i reprezentacija Šibenskog podsaveza, koja je osvojila odlično drugo mjesto iza domaćina Rijeke.

KOLEKTIVAC — MLADOST 1:4 (0:1)

Igralište u Šibeniku. Sudac Vukorepa iz Šibenika.

Boljom igrom u oba poluvremena gosti su zasluženo pobijedili slabog domaćina. Gosti su povelili preko Štampanije, a izjednačio je Ostojić. U istoj minuti Štampanija je opet postigao vodstvo, da bi pri kraju utakmice Frkić i Perkov postavili konačni rezultat.

Kod pobijeđenih bolje su igrali Lokas II i Barić, a kod pobjednika Štampanija, Čičin-Sain i Benevrić. Sudac je griješio.

SOSK — RUDAR 2:4 (0:3)

Igrano u Skradinu pred oko 300 gledalaca. Sudac Jušić iz Šibenika.

Prvi dio pripada Rudaru, koji golovima Mrđena, Ramljaka II i Dučića odlazi na odmor sa tri gola prednosti. U nastavku razvija se ravnopravno borba, u kojoj Sošk preko Skendera i Zure I postiže dva gola, a četvrti gol za Rudara postiže Siklić.

Kod Rudara istakli su se Dučić, Čurković i Tomić II, a kod Soška Skarica i Bulalo. Suci su dobro obavili posao.

Sat fizičkog odgoja u školi ne prestaje zvonom

Kada se govori o nastavi fizičkog odgoja u školama obično se pominju dvije osnovne teškoće: nedovoljna kvadratura dvorana za održavanje satova i nedovoljna saradnja sa društvenim organizacijama za fizičku kulturu. Jer, dosad je na značajnim skupovima isticano da sat fizičkog odgoja u školama ne smije da bude završen sa zvonom koje poslije 45 minuta objavljuje završetak nastave. Mlade ljude treba podsticati da vježbaju, ili bolje, da se bave sportom još svestranije i aktivnije.

Cesto se zapaža u komunama da su nastavnici fizičke kulture preopterećeni satovima tako, da je gotovo nemoguće pridržavati se plana; utoliko prije što ni dvorane nisu opremljene svim potrebnim rekvizitima. Ako se želi kvalitetnija nastava, jedan nastavnik ne bi smio da radi sa više od šest odjeljenja, odnosno oko 200 učenika. Angažiranje odgovarajućeg broja nastavnika može samo da umanji teškoće koje su evidentne u vezi nedostatka dvorana i vježbališta.

Izvršene ankete u gradovima pokazale su da nema dovoljno brige za fizičku kulturu u školama, jer se grade škole bez dvorana i vježbališta za održavanje nastave fizičkog odgoja. Primjera ima isuviše iako je, posmatrajući sve škole u zemlji, prostor za izvođenje nastave fizičkog odgoja osjetno povećan.

Osim toga između škole i društvenih organizacija za fizičku kulturu saradnja nije dovoljno aktivna. Postojeća školska

društva moraju agilnije da se prihvate ovog posla da bi se postigao željeni cilj i mlade ljude još više podstaklo na rekreaciju. Društvene organizacije morale bi da vode račun o omladini koja svake godine izlazi iz osmogodišnje škole uključuje se u privredu. Jer, z njih tada u najvećem broju slučajeva prestaje bavljenje fizikom kulturom, izuzev malo broja onih koji su odlučili zbog izrazitog talenta, da se aktivno bave sportom.

Prema statističkim podacima omladine koja je izašla iz školskih klupa i zaboravila fizički odgoj ima oko 700.000 (od 15 do 18 godina starosti) i društvenim organizacijama za fizičku kulturu od toga broj nalazi se svega oko 150.000 omladinaca. Prihvatajući se briga za rekreaciju Organizacija Partizan je najpozvanija da se za interesira za ovaj problem i kupi one koji su izlaskom škole sticajem okolnosti, prestali da se bave sportom iz zadovoljstva.

Jedan sat nedjeljno ili dva sata fizičkog obrazovanja u jednom razredu ne mogu da budu dovoljni za mlade ljude koji se fizički tek formiraju. Svestraniji rad u slobodnim satovima je itekako potreban. U komunama, svakako treba razmisliti o tome kako, van školskog rasporeda, produžiti čas fizičkog obrazovanja.

D. Popović

U zimi 1941. godine Kappe je počeo tragati za ljudima kao lovački pas za divljači. Ponajprije prelistao je u Gestapou spisake Nijemaca koji su se vratili iz SAD u domovinu. Isprevrtao je čitave gomile personalnih listova Wehrmachta (njemačkih oružanih snaga) i sastavljao svoj spisak kandidata.

I konačno, 10. aprila 1942. godine na jednom imanju kraj jezera Guenz okruženog gustim šumama našla se mala grupa dobrovoljaca. Nitko ih nije vidio otkud su došli, ni kad su došli. Jedan po jedan našlo se osam muškaraca. Bili su to:

George John Dasch, sa svojih 39 godina najstariji u grupi, čovjek koji je 1922. ilegalno došao u SAD, radio kao konobar u New Yorku i za veoma kratko vrijeme našao zaposlenje kod američkih zračnih snaga. Prije 1941. vratio se u Njemačku.

Werner Thiel, koji je 1927. otišao preko »velike bare« i zadržao se u Americi 14 godina.

Edward Kerling, uvjereni nacista, koji je 11 godina u Americi bio šofer i službenik.

Hermann Neubauer, dugogodišnji kuhar.

Herbert Hans Haupt, najmlađi među njima, koji je 16 od njegove 22 godine proveo u SAD i zajedno s roditeljima dobio američko državljanstvo.

Ernest Petar Burger, član nacističke partije, koji je u Americi radio kao strojar i služio u narodnoj gardi u Michigenu i Wisconsinu.

Heinrich Heinck, alatničar, koji je u Americi proboravio 13 godina.

Richard Quirin, koji se već 1927. godine iselio u SAD, ali je nekoliko godina kasnije iskoristio njemački zakon prema kojem je svakom sposobnom njemačkom stručnjaku bio plaćen povratak u domovinu.

Oberlajtnant Kappe, odmah prvog dana, samo što se grupa skupila, proveo je buduće diverzante kroz sabotersku školu na jezeru Guenz. Kandidatima su pokazane spavaonice, vježbaonice, predavaonice, bogato opremljeni laboratoriji, toranj za ispitivanje eksplozivnih sredstava i dva strelišta.

— Od danas do daljnega vi ne postojite za čitav svijet, — rekao im je Kappe. Nitko ne smije znati gdje ste! To dobro utvute u glave, ako ih želite zadržati na ramenima.

Za osmoricu diverzanata i sabotera već sutradan rano ujutro počeo je nesvakidašnji program. Iz kreveta odjurili su na jutarnju gimnastiku, zatim na umivanje i doručak. Samo što su progurali posljednji zalogaj, našli su se u jednoj predavaonici gdje ih je već čekao stručnjak za upotrebu eksplozivnih sredstava i mehanizama za tempiranje eksploziva. U drugoj predavaonici čekao ih je stručnjak za šifranstvo. Poslije podne obuka je nastavljena bacanjem ručnih granata i gadanjem iz svih mogućih vrsta oružja, napornim vježbama džiu-džica i »praktičnim« vježbama u sabotažama. Tako je to išlo iz dana u dan.

Za nekoliko dana George John Dasch i sedmorica njegovih kolega naučili su da se vatra može podmetnuti mješavinom sumporne kiseline i šećera u prahu, veoma funkcionalnom zapaljivom smjesom koja se može kupiti gotovo u svakoj trgovini, a da kupac ne izazove nikakvu sumnju. Za pravljenje nevidljive tinte dovoljno je bilo kupiti aspirinske tablete i rastopiti ih u malo alkohola. Nakon sušenja, riječi ili šifre ispisane tom »tintom« potpuno bi se izgubile s papira. Onaj tko bi ih želio pročitati trebao je samo papir namočiti u alkohol i tekst bi se mogao ponovo čitati.

(Nastavit će se)